ВИДАВНИЦТВО "НАША КУЛЬТУРА" ч. 10.

† ІЛАРІОН

НАРОДЖЕННЯ ЛЮДИНИ

філософська містерія

в п'яти діях

1948
…РОПОЛИТАЛЬНИЙ СОБОР У ВІННІПЕГУ

† ІЛАРІОН: НАРОДЖЕННЯ ЛЮДИНИ

ВИДАВНИЦТВО "НАША КУЛЬТУРА" ч. 10

† ІЛАРІОН

НАРОДЖЕННЯ ЛЮДИНИ

філософська містерія

в п'яти діях

1948

МИТРОПОЛИТАЛЬНИЙ СОБОР У ВІННІПЕГУ

† ІЛАРІОН:

ЖИТЕЙСЬКЕ МОРЕ

Філософська тетралогія.

I. Народження Людини. Містерія.
II. До Щастя! Містерія.
III. Любов. Містерія.
IV. Остання Хвилина. Містерія.

Printed in Canada by
The Christian Press, Ltd., Winnipeg, Manitoba

Дієві особи:

Голос Господа.
Архангол Гавриїл.
Ангол-Хоронитель.
Хор.
Хор Анголів.
Хори Анголів.
Дух Добра.
Душа.
Здоров'я.
Молодість.
Любов.
Кохання.
Праця.
Сонце.
Місяць.

Зорі.
Надія.
Наука.
Земля.
Мати.
Диявол.
Хор злих духів.
Зло.
Злидні.
Хвороба.
Старість.
Безнадія.
Смерть.
Дух Руїни.
Війна.

ДІЯ ПЕРША.

СЦЕНА ПЕРША.

ПРОЛЮГ У НЕБІ.

Господь на всевишнім небеснім Престолі, при Десниці Його — Божий Син, а над Ними Голубка ясна, — Святий Дух. Пахучі квітки, немов килим барвистий, вкривають простору Небесну Палату. Як бджоли в садку, навкруги Анголи в сніжно білих убраннях. З Престолу Господнього видно безмежну Вселенну, навколо скрізь Зорі грайливі свічками палають і слухають Слово Творцеве.

Небесна Картина ця лиш на хвилину, а далі Господь невидимий, — і тільки бренить Його лагідний Голос.

Відкриває Господь Свої Уста Пречисті, і стелиться Слово Господне, як легіт ніжний на липневому полі, та Бога Самого не видно. Й віщає

Господь:

Я Слово прорік, — і створив Ним Вселенну,
Безмежні світи, ясні Зорі,
Й громаду всю цю, як пісок, незчисленну,
Навіки пустив по просторі.

І Місяць, і Зорі, і Сонце й Планети, —
Мої це світи по безодні,
Обмежив Законами їхні Я лети,
І дише скрізь Дух Мій Господній.

Я Всесвіту дав Свої вічні Накази:
Щоб Правда й Любов панували,

Щоб Зла береглись, як труйної зарази,
Й ростили Мої Ідеали.

Нічого в світах без Господньої Волі
Ніколи творитись не може;
Погляньте по Всесвіту, — зверху і долі
Всевічне це творива Боже!

Людині Законів Мого світотвору
Не дано всебічно пізнати,
І досить збагнути було б її зору
Закони хоч власної хати!

Бо розум Людині помалу зростає,
Й безсильний збагнуть світотвір,
Й творіння Господнього Духа безкрає
Невсилі пізнать людський зір.

Як в лузі зелена трава, що сьогодні
Цвіте, а назавтра всихає, —
Отак Мої творива, люди Господні, —
Їх вік, як трава, проминає.

Вартую над Всесвітом Я на сторожі,
Вартую Десницею й Духом:
Дихну лиш, — і квітнуть світи, немов рожі,
Чи в прірву летять Моїм рухом.

На Всесвіт невпинно ідуть нові люди,
Між ними й Обранці Пророки:
Мої запровадять Закони повсюди,
І плевели сполють жорстокі.

Господь закінчив Своє Слово, й закрилися Усть Пречисті. І лагідно й тихо бренять срібні дзвони, і їхньої тихої гри не спиняють і далі, як співають по-райськи Святі Анголи.

І знов на хвилину відкрилась Картина Небесна, величчна й святкова. Круг Тройці Святої літають в вінках Анголи, сніжно білими крилами маючи, й тихо співають вечірніми дзвонами. В райському сяйві палає довкілля.

Загорається тихо Господня Веселка, і грає над всіми кольорним півколом, — знак Божої Ласки й Опіки над Всесвітом.

Хор Анголів:

Усесвіт безмежний
Немає границі,
Як витвір належний
Святої Десниці.

Світи незчисленні —
Це в Всесвіті Зорі,
Летять по Вселенній
В безмежнім просторі.

І всі світи Божі,
В них всякі творіння:
В одних пахнуть рожі,
А в тих ніч осіння.

Дух Божий ширяє
В всесвітній безодні,
І крилами має
Скрізь розум Господній.

Світи всі на хвалу,
На радість Господню,
Бог ними помалу
Наповнить безодню.

Душа у Вселенній
Зливається з Богом,
Й віки незчисленні
Раює Чертогом.

Хвала Господеві
За чуйну Опіку, —
Закони крицеві
Він дав спередвіку!

Хвала вищій Силі,
Що в цім світотворі
Світи дала милі, —
Ясні тихі Зорі!

Здалека підходить Диявол, зарослий волоссям кошлатим, увесь волохатий та чорний, і злобно сміється, й говорить тернисто. Одначе ніхто не звертає на нього уваги, й це злісно нервує Диявола, й плевели сіє він гордо й завзято. І злобно сміється не раз й під час мови своєї, й горять йому очі, як жар. Та ніхто його мови не слухає, й плевели сіє на вітер Диявол.

Диявол:

Не бачу в світі я Опіки,
Ладу не бачу в світотворі:
Пустив машину Бог навіки,
Й навік закрив Уста суворі.

Чого світи женуться в шалі,
Чого вони в невпиннім русі?
Чом повно кривди та печалі
У цій предвічній завірюсі?

Господь створив світів без ліку,
І творить їх і далі знову,
Та тяжко жити Чоловіку,
І він все тужить про обнову.

На світ приходять щохвилини
Нові й нові юрбою люди,
Й щомить справляються мерлини,
Бо в танці Яр і Смерть повсюди.

Чого всі люди одноденні,
Чому життя таке коротке?
Обсіли Лиха їх злиденні,
Як мухи варево солодке.

І пощо рухи ці шалені
Усіх світів Його без ліку?
Та ж їх не здержати у жмені,
Щоб Щастя дати Чоловіку...

Було б один світ людям дати,
І взять його в чуйну Опіку,
А то міцні поставив ґрати
В житті Бог всюди Чоловіку!

Й ступить Людині в світі годі, —
На все запрети та Закони,
Й давно гудуть думки в народі, —
Порвати всі ці перепони!

І темні задуми Господні,
Ніхто невсилі їх збагнуть,
Й людина ходить край безодні,
Й кінчає нагло сковзьку путь.

Нема Людині в світі волі,
Ніде ні кроку без опаски,
Усі голодні, босі, голі
В Опіці Батьківської Ласки.

Коли б пішли за мною люди,
Прийшла б усім до Щастя змога, —
Новий настав би лад повсюди,
І в справжній рай вела б дорога!

Та в світ пакуються Обранці
Сточити владу Сатани, —
Ось прийде знов такий уранці
Понести руки на лани!

Та піде в рух моя вся сила,
Й не буть Обранцю на Землі,
А піде сам, — підріжу крила,
І хай працює в вогкій млі!...

Ангол - Хоронитель

спокійно й велично на відсіч Дияволу коротко ронить:

Бур'ян Диявол сіє всюди,
Й росте неправда в світі з того, —
Твої обманні пересуди,
Й немає й зерна в них святого.

Усе на світі має ціну:
Малий корінчик держить плід,
Підвалина рятує стіну,
А ми смиренні — людський рід.

Усе розумне в світотворі,
Та нам Вселенну не обняти,
Й твої не бачать очі хворі,
Які складні в Творця Палати!

Веселка сяє, як півколо. Вечірні тихі й ніжні дзвони, мов та тепла ласка мами. В них Диявол непривичний, і геть відходить, сам не свій.

СЦЕНА ДРУГА.

Усе, як перше в Пролозі на Небі. До Бога тихо підлітає, в білих шатах, Ангол-Хоронитель. Вклонившись низько Господеві, віддано держить пильну мову. Веде за руку чисту Душу, в білосніжному вбранні; вона питливо оглядає довкілля райське осяйне.

Картина Небесна — лише на хвилину, а далі бренить тільки Голос Господній.

Ангол-Хоронитель.

Творителю, з Твоєї волі
Душа прийшла на Всесвіт знову:
Чи йти до земної юдолі,
Чи в інший світ по Твому слову?

Господь:

Пускать саму її негоже,
Як може йти без охорони?
Творіння кожне — діло Боже,
Нехай росте без перепони!

Страшне новим Житейське Море,
Його не легко перейти, —
Та все Людина переборе,
Коли простує до мети.

Диявол потиху підходить, й настирливо знов пристає до розмови з злобою.

Диявол:

Але відкрий їй зразу очі, —
Нехай світ вибере сама:
Тепер вона, як серед ночі,
А з нею йде й сліпуча Тьма.

Тому і я з Душею впарі
З межі подамся на межу,
Й щоб не втопилась в млоснім чарі,
Я їй всю правду розкажу.

Ґосподь посміхається лагідно, й твердо Наказа дає.

Господь:

Усі світи їй показати,
Й який їй буде до вподоби,
Тепер хай стане за палати
На всі її життєві доби.

Душа Людини завжди вільна
Обрать одну з осель небесну,
І жить собі, як квітка пільна,
Й творить навколо вонну Весну.

Душі ніколи не неволю, —
Вона Наш образ і подоба:
Сама собі хай зродить долю,
Як каже власна їй вподоба.

Людина кожна — то перлина,
Вибрана Божа одиниця,
Вона стає Мені за сина,
Її неволить не годиться.

Яка б була Творцеві хвала,
Коли б жили рабами люди,
Коли б Мойого Ідеала
Творили рабські заздрі груди?

Про кожен світ нехай пізнає,
Яке там стелиться життя:
Чи Щастя зоряне й безкрає,
Чи за насущний побиття.

В Моїм Господнім світотворі
Людина вічна спередвіку:
Душа шугає з Зір на Зорі
В Мою Всебатьківську Опіку.

Й нема кінця Моїй Людині,
Безсмертя дане Чоловіку:
Душа міняє тіло нині,
І знову йде в Мою Опіку.

Даю Людині довгі крила
Орлом ширять до Мене в гості,
Щоб все Небесне полюбила
І снила сни про Високості.

Та все ж збагнуть Мою Істоту
Ніколи смертний не спроможе:
Він всилі зміряти марноту,
Але обнять невсилі Боже!

Людина навіть досконала
Усе ж істотою — Людина,
І до Святого Ідеала
Вона — до світу порошина!

Ангол - Хоронитель:

Я покажу їй всю Вселенну,
Усі світи Господніх Рук.

Диявол
вперто рветься з злобним сміхом:

А я — всесвітнюю геєнну
Й плоди достойні, — ріки мук...

Веселка сяє вище й ширше, ясніше чути срібні дзвони. Знов Анголи, немов сніжинки в русі, літають тихо та співають. Істоту Божу чути близько, але Господь Сам невидимий.

Хор Анголів:

Душа появилась
З Господньої Волі,
І в нас опинилась,
Шукаючи долі.

Подаймо ж їй руку
На Ангольській варті, —
Не впасти в розпуку
В диявольськім жарті!

Душа йде свобідна
В вселенській безодні,
І вийде побідна,
Як образ Господній!

Диявол голосно сміється, й геть відходить на довкілля. І кидає погрози злобні.

Диявол:

Диявол завжди на сторожі
Вартує поступи Людині, —
Вони Творителю негожі
У світотворі не від нині.

А десь здалека тужним хором несеться віщий плач Землі, немов з в'язниці скуті в'язні.

Земля:

Чекаєм Спасіння
З предвічного віку,
Та Смерть ніч осіння
Несе Чоловіку...

Хор: Чекаєм Спасіння, чекаєм,
І плаче Душа нам за Раєм...

Пошліть нам Пророка,
Щоб встала Людина,
Бо вже Смерть жорстока
Панує єдина!...

Хор: Погляньте по земній юдолі:
У танці скрізь Лихо та Болі...

Стихають тихо райські дзвони, й Веселка гасне, як в тумані. Й Палата Божа никне млосно, як никне в літі мрійний сон, й проймає душу сум за спомином солодким.

ДІЯ ДРУГА.

Безодня Всесвіту. Кругом світи палахкотять, як ясні Зорі в нічку темну. І тихо, тихо, як в пустелі, — не чуть ніде й малого звуку. І тільки й чути: Дух Господній могутньо дише в світотворі.

В просторі пташкою ясною несеться Ангол-Хоронитель, обнявши міцно Душу чисту. Душ'а тремтить лякливо, й пильно зорить по довкіллі: кругом світів, немов піску на березі морському!

За ними Демон поспішае. Він пильно слухае розмову, і часто їх перериває чи то глузливим злобним сміхом, чи гострим словом незгідливим: він хоче Душу налякати не йти на Землю поміж люди.

Душа:

Ой як же холод гостро коле
В оцій безбережній безодні!
Усе кругом туманно голе,
Немов пустелі ті безводні...

І як тут тихо на пустелі,
Та Дух Господній дише, чую,
Кругом ясні Його оселі
Снять млосно Мрію Пресвятую...

Скоріш вперед в жаскім просторі,
Он, бачу, світло ясно грає.
І що за дива неозорі,
Творіння Господа безкрає!

Ангол - Хоронитель:

Оце кругом, як бачать очі,
Усе світи, Його творіння,
Мільйони їх, як Зірок ночі,
Йому співають Піснопіння.

І все кружляють по Вселенній,
Як їм призначив Ум Господній,
А ми, Служителі численні,
Даємо лад у цій безодні.

Уся Вселенна вічно в русі,
І мусять рухатись і люди,
І цим ростуть вони на дусі,
Й джерелом б'є життя повсюди.

Господь створив світи численні,
Та Божа творчість й далі чинна,
Вона постійна по Вселенній,
Опіка Божа бо невпинна.

Природа з Божого наказу
Нове й нове дає щомить,
І не спочине ані разу,
Й вперед, як річка, все біжить.

Живуть в світах цих духи-люди,
Живуть безпечні й безтурботні, —
Не знають горя їхні груди,
До Правди Божої охотні!

Одне зайняття, — Божа Хвала
Займає їм увесь їх час...

Диявол

колюче й насмішливо:

Малою Праця їхня стала,
Та щоб і цей труд не погас!..

Ангол - Хоронитель:

І завжди вонні Піснопіння
Складають щиро духи Богу...

Диявол:

Чому одначе ніч осіння
Снує палату й там розлогу?

Ангол - Хоронитель:

Мовчи, Дияволе, злий духу,
Тобі далека Слава Божа,
А нашим звиклим зору й слуху
Вона ясна пахуча рожа!

Хто Світотворцю син слухняний,
Той у Всесвітньому Чертозі
Стається мешканець коханий,
Як милий брат для нас у Бозі.

Живуть вони в Садах спокою,
Турботи жодні їм не знані,
Й Господь всещедрою Рукою
Напоїть їх, як річка лані.

Давно-давно, ще в іншім світі,
Де повно Зла було й турботи,
Жили ці люди непригріті,
Як діти горя та скорботи.

Землею й досі світ той званий,
Живуть там люди в чорнім горі, —
Увесь він здавна занедбаний
У всім Господнім світотворі.

І земних люто Смерть косила,
Та Бог послав їм теплу Ласку:
Оця світів громада мила
Змінила їхню долю жаску:

Пройшовши путь Землею всюди,
Зміцнившись там, як щира скеля,
Душа вертається до Суду,
Й дається інша їй оселя.

Хоч Божий Всесвіт досконалий,
Та не однакові світи,
І побут наш по них несталий,
Й ми мусим різне перейти.

Ти ж де жила, сестрице люба?

Душа:

Не знала я турботи й Лиха,
Там не було їдкого зуба,
З природи все несміла й тиха...

Ангол - Хоронитель:

То йти тепер би випадало
Тобі на Землю жить часово;
Скорботи й горя там немало...

Диявол:

Аж ось твоє правдиве слово!...

Душа:

Я не боюся жити в горі, —
Аби була плідна робота,
Бо раювати в цім просторі
Мені вже більше не охота...

Ангол - Хоронитель:

То добре, сестро. Працювати
З Любов'ю треба на Землі,
Бо там собі міцні палати
Диявол ставить ув імлі.

Диявол
ображено й насмішливо:

Чи зробиш що міцне за вами,
Як прете ви щомить Людину?
От вирвеш щось від вас зубами
По праці в поті без упину!

Душа:

То розкажи ж мені, мій брате,
Яке там на Землі життя?

Ангол - Хоронитель:

Всіляке...

Диявол:

І всіма прокляте:

За хліб насущний побиття!

І летять вони далі та далі, провадячи тиху розмову. Часом сувора темнота огортає їх, а часом б'є сяйво, немов із ста Сонць. Буває, зривається світ, і каменем рине в безодню, і гуркіт громами несеться в довкіллі. Диявол за ними, й на мить не лишаючи їх, бо треба підмовити Душу на Землю не йти.

Ангол - Хоронитель:

Коли який світ прогрішиться
Супроти Божого Закону,
Стрілою він в безодню мчиться
І гине в Всесвіті з розгону.

Бо Богу лиш дихнути досить,
І вже проступник у безодні,
І Смерть в такому світі косить
Усіх людей й діла невгодні...

Добро — не гріх — поклав в основу
Господь у Всесвіті Своїм:
На нім снуемо всю будову,
На нім, на скелі мов, стоїм.

Диявол

голосно сміється, й кричить у відповідь:

А що ж то гріх, хотів би знати?
Він витвір власного туману, —
Та ж поступу він батько й мати,
Батіг на миляну ману!

Коли летить Зоря в безодню,
То люди дивляться: краса!
А цю ж трагедію народню
Десь терплять люди й небеса!...

Добро і Зло — це рідні браття, —
Не може буть Добра без Зла,
Як воскресіння без розп'яття,
Сестра бо рідна світлу — мла.

Святим ніхто не міг би стати
Без "злих підшептів" Сатани,
І родяться з одної хати
І злидарі, й ясні пани.

Коли б не мав свого я Пекла,
Кому потрібний був би Рай?
Душа свята й душа запекла, —
Чи ж не один ростить їх гай?

І ваші славлені чесноти,
Як часто всі вони лукаві:
Фальшиві квіти з позолоти,
І сестри рідні гордій славі.

А тіні тільки там немає,
Де згасли всі ясні проміння,
Де ж світло світиться безкрає,
Там тінь густа, як ніч осіння!

Диявол шипить, і бризькає слина із рота йому. Й у захваті далі плете він руїнні думки, немов сітку зрадливу:

Поглянь на Небо: Сонце й Хмари
Живуть собі рядочком тихо,
Коли ж Землею йдуть Примари,
Чому ж це вам уже на лихо?

Коли б не грала студінь люта,
Було б незнане і тепло, —
Це гола вигадка набута:
Добро сумнівне й буйне Зло.

Диявол, Зло... Та ж ви, побожні,
Усі зродилися від мене!
Хіба були б ви переможні,
Як не буявіло б зелене?

Ви світ би пхнули до заглади,
Коли б Диявола не стало:
В мойому Злі по край принади,
В Добрі ж у вас її замало!...

Добро в природі не помітне,
А Зло кругом, куди поглянь:
Воно, як Небо те блакитне,
Основа людських мрій, зідхань.

Й Людина двоїться завсіди
Між Небом мрійним та Землею,
І родить це печалі й біди,
І творить волю ,як із глею.

Людина птахом пнеться Вгору,
Та хліб насущний тне їй крила,
І дійсність подолать сувору
Стає й Обранцеві несила.

Не може жити світ без руху,
Бо спокій вічний — то вже Смерть,
А гріх — родючі дріжджі духу,
І їх в Диявола ущерть!

Якби не довгі темні ночі,
То й Сонце вартості б не мало, —
Тому й цінні слова Пророчі,
Що з них вилазить гостре жало.

Великі люди всі Закони
Ламають, ніби на війні,
Немов та буря перепони,
Хоч як були б вони міцні!

Замовк, й сміється злобно, вдоволений з промови чорної своеі.

Ангол - Хоронитель
в піднесеній рішучості завзято плевели Диявола стинае, й вони зникають, мов туман від Сонця:

Замок на уста, злобний духу,
Й Душі святої не томи,

Із вашого буйного руху
Росте джерело сліз та тьми.

По кожній цій твоій промові
Буяють в світі бур'яни,
Хоч часом вонні та шовкові,
Підступний витвір Сатани.

По вашій довгій темній ночі
Засяє світові Денниця,
І сповняться слова Пророчі:
Обіймуться ягня й левиця!

Чесноти людські — Божі квіти,
Святих окраса на Землі,
І з ними легко Зло терпіти,
Як бурю в смілім кораблі.

Зовсім нема З л а в світотворі, —
Є брак Д о б р а, не Зло, в людині,
Як є брак світла — тьма в просторі,
Як є брак звуку на пустині.

Добро панує в світі всюди,
Його відсутність, Зло, часова, —
І на Добрі зростають люди,
Воно бо — Всесвіту основа.

Повсюди світло в світотворі,
А темрява — лише хвилева:
Як бачиш, світять ясно Зорі,
А он й Денниця, королева!

Людина добра по природі,
Й в однім Добрі спасіння люду:
Бур'ян росте й в ряснім городі,
Та не в пошані він повсюду.

Послухай: он бренять потоки,
Псалми співають джерельця, —
Й стояти Всесвіт буде доки,
Вони солодкі без кінця!

Поглянь в довкілля по природі, —
Кругом величні чуда Божі:
Усе з життям своїм у згоді, —
Й бур'ян меткий, і вонні рожі.

Широкий світ, а в ньому дива
Ув очі б'ють на кроці кожнім,
І Правда, як Зоря грайлива,
Крокує в русі переможнім.

Душа розростає в спокої,
Бо спокій — плідна мати руху,
І всі плоди Душі святої, —
Міцна основа тіла й духу.

Душі приємні срібні дзвони
Й противні посвисти меча,
І світу треба оборони,
Як ви рубаєте з плеча!...

Й таки на світі запанує
Господня Правда та Любов,
Твоя ж спокуса людям всує,
Несе роздори лиш та кров...

Диявол
злобно точить мову, аж слина бризькає із рота.

Коли Диявол непотрібний,
Пощо ж творить його було?
Хіба ж туман ранками срібний
Землі й рослині йде на Зло?

Якщо Диявола не треба, —
Хай Бог пошле йому загладу!
Яка ж ціна була б для Неба,
Коли б не стало страхів Аду?

Чи є на світі що не Боже?
Тому то й Зло — Його творіння...
Як Він Всесильний — хай поможе
Забить дощенту Зло камінням!...

Ангол - Хоронитель:

Як вільготь кинеться по хаті,
Коли в ній Сонечка не стане,
Отак і ви, духи пискаті,
На все сідаєте кохане!

Як скрізь у світі на болоті
Їдкої повно комашні,
Так ви ростете, товстороті,
Нам ваші витівки смішні!

Буває й в чистому городі
Буяють плідно бур'яни,
Отак і ви не в переводі,
Як витвір заздрої Мани.

Коли болiє деревина,
На неї моститься омела,
Отак і Зло, і зла Людина
Ростуть самі, як дикі зела...

Нема самого Зла на світі,
Де брак Добра, там Зло буяє,
Буває ж холод навіть в літі,
Як хмара Сонечко ковтає.

Господь — то Правда совершенна,
Й немає й крихітки Зла в Ньому, —
І вийшла з рук Його Вселенна
Пречиста в твореві святому.

Диявол з люттю відстає, і всі летять все далі й далі. Та незабаром знову він злоречить, і сіє плевели на вітер. Душа та Ангол терпеливо сприймають плетиво нечисте.

Диявол:

Керує людьми й страх шалений
Чи перед Господом, чи й мною,
Й чи то старий, чи то зелений, —
Жить хоче в згоді й з Сатаною.

Господь і я, — обоє разом
Ми нищим людську вільну волю,
Й ви перед нами заздрим плазом
Чолом б'єте з Страху та Болю.

В людей нема міцної волі
Добру та Злу знайти границі,

Й живуть усі в заклятім колі,
Немов безсилі чарівниці.

Коли ж народ де пнеться вгору,
Туди пошлю свої тирани, —
Й сплетуть сіть духу неозору,
Дитя труйливої омани.

Вітри колишуть вічно струни
В Душі людей, як на бандурі,
І все будують темні труни
У серці змученому бурі.

Диявол в злобі аж закашлявсь, і мову на хвилю спиняє.

В людей невільництво — потреба
Бо люди Темряви сини:
Вони живуть рабами Неба,
Або рабами Сатани.

Бо рабство — людська це істота,
А персні їм — тяжкі кайдани,
Й потрібна ще не раз Голгота, —
З Землі розвіяти тумани...

Людина зроду себелюбна,
Й собі одній бажає волі,
І власне ця природа згубна
Плідна, немов бур'ян на полі.

Яка ж Душі від того втіха, —
Змінить кайдани на нові!
В дорозі не поможе віха,
Коли в тобі кубло сові...

Ангол - Хоронитель,
трохи спинившись, як блискавками, тне очима Диявола.

Із уст лукавих — ложне слово,
Й добра не вродить нам воно,
Труйне плетеш усе наново,
Бо ти лжі батько, Сатано.

Бог дав Людині вільну волю,
Вона ж її на Зло пустила,
І, щоб спинити цю сваволю,
Бог мусів людям втяти крила.

Людина звіку неслухняна,
Й на волю їй потрібні пута,
Й тому на спині має пана,
І ходить гола й необута.

Не можна дать їй всеї волі,
Щоб без Законів проживала, —
Попала б легко з цим на чолі
У лапи заздрісні шакала.

Не легко в Правді жить Людині,
Бо скрізь спокуси, скрізь гріхи:
Здається їй — волошки сині,
А то омани лиш лихі.

Найбільше Щастя для Людини —
То спокій серця й плідна воля,
Та скрізь підступні павутини
Плете диявольська грайволя.

Візьміть живу Людину з хати, —
І стане пусткою хатина,
Здійміть з Душі чеснотні шати, —
І враз сплюгавіє Людина.

В Добрі міцніють наші крила,
І Правда нам гартує Духа:
Без Правди людська й буйна сила
Завмерла б, як на зиму муха.

На горе є могутні ліки, —
Святий, цілющий рани, Час,
І вірний він усім повіки,
Як матінка, й не зрадить вас!

Диявол:

О люди, люди... Та ж про Бога
Вони в душі лиш сумнів мають,
І чи настане їм спромога,
Коли Творця умом пізнають?

Ангол-Хоронитель:

Бо розум людський неспроможен
Збагнуть Закони Світотвору:
Величне в світі бачить кожен,
Його ж Джерело — темне зору.

Чи всилі Всесвіт хто збагнути,
Кому доступна мудрість ця?
Початок в тайну всім закутий,
Хоч ясно свідчить про Творця.

Хто Батько цьому світотвору,
Хто ці світи пустив у рух?
Чи всю цю тайну неозору
Збагнуть спорможен людський дух?

Хто ж чує Всесвіту основи,
Хто духом межі їх сприймає,
Такому Інженер будови
В останній кузці Сонцем сяє:

Господь Джерело світоздання,
Господь Усесвіту Творець:
Комар дрібний й Зоря Порання —
Господь початок їм й кінець!

І летять усі далі безоднею, — лютий-прелютий Диявол, і Ангол з Душею ясний.

Довкілля все всипане тихими Зорями. Комети одна за одною біжать, і сяють хвости їх безмежні. Й хитаються Зорі-світи, немов хвилі на морі, а часом зірветься одна, і летить у безодню, і довкілля рокоче громами, а простір за нею горить стопожаром.

І всюди чуть Очі і Подих Господні, хоч Сам невидимий нікому.

ДІЯ ТРЕТЯ.

Дорожні спинилися всі на одному з світів, у сусідстві з Землею, й провадять розмову колючу. Диявол тримається віддалі, але часто й настирливо в мову встрягає, й сіє плевели рясно, й застрашує Душу чуйну.

Душа:

Стрілою бистрою в просторі
Мчимось з тобою, брате, в парі,
Навколо нас сміються Зорі
У срібляній імлистій хмарі.

І скрізь я чую Дух Господній,
Немов той Легіт на озерці,
Й змагає буйно в цій безодні
Над Злом Добро у вічнім герці.

Мені так боязно в дорозі,
І вже так прагнеться до тіла...
Спочиньмо з труду тут на розі,
А то лечу така несміла...

Ангол-Хоронитель:

Спинімось хвильку для розмови,
А я про Землю розповім, —
Тобі для кращої будови
Пізнати треба земний дім.

Душа:

Яка Земля, — не знаю, брате,
На ній ще досі не жила,

Хоч чула: там життя закляте,
І повно в ній липкого Зла.

Ангол - Хоронитель:

Земля — Господнє то творіння,
І скрізь в ній знати Божі Руки,
І шлють Творцеві Піснопіння
І гори, і ліси, і луки.

Коли мистець в майстернім творі
Природу схоплює живцем,
"Талант!" радіють всі в покорі,
А що ж тоді з Самим Творцем?

Лиш серцем Бога пізнавати?...
Пізнай і розумом своїм,
Бо розум серцю рідна мати,
На них обох в житті стоїм!

Природа — велич й гордість Божа,
Уся вона — сама краса,
Цвіте там людям вонна рожа,
На квітах перлиться роса.

Там Рай трояндиться весною,
Вночі там світять тихі Зорі,
По Небу лодкою ясною
Пливе там Місяць білозорий.

Там повно квітів, повно Сонця,
І все купається в промінні,
Й відважне Серце Оборонця
Знаходить спокій в цім творінні.

Поглянь он там, — ясна природа
Співає Богу Піснопіння, —
Це Господеві вічна ода
На славу й честь Його творіння!

Господній Дух в природі дише,
Й Його ми чуємо душею,
Він в ній Свої Закони пише
Навік Десницею Своєю.

Пізнать величне всюди змога,
На кроці кожному — краса,
Краса ж провадить нас до Бога,
Вона — путь проста в Небеса.

Які прекрасні вонні рожі,
Що родять нам солодкі мрії, —
Блискучі це перлини Божі
З разка намистечка Надії!

Природа в світі тісно з Богом,
Й простує духа нам Угору, —
Й Людині пахне скрізь Чертогом,
І повно розкоші для зору.

Поглянь, як Сонце покривала
По сні солодкому скидає,
Й природу будить, щоб вставала,
І все в розкошах млосних грає!...

Коли ж кладеться Сонце спати,
Поглянь, яка краса багряна,
Як тихо-тихо до палати,
Мов цар величний, йде до рана!...

Щоб раз красу узріти Сонця,
На Землю варто йти терпіти,
Бо путь тернисту Оборонця
Устелять там і вонні квіти.

Душа:

Молитви та квіти вшляхетнюють Душу,
Й до Неба крокує вона,
Росою скропляють душевную сушу,
Й душа молодіє, ясна,
Як юна весна
Голосна!...

Диявол
у злобному смісі говорить здалека колюче, загадками:

Ой ввесь садочок був в цвітінні,
І млосно в пахощах спав цвіт,
Та вітер вирвався весінній, —
І молоко розлив із віт...

Цвіли весною дні погожі,
Й усе сміялось під промінням,
Та хмари збіглися ворожі, —
Й забили Сонечко камінням...

Летіла пташка раз у вирій,
Й при березі до моря впала, —
Й нема рятунку пташці щирій,
І не бренить про неї слава...

Ой цілував метелик вранці
У промінях росисту квітку,

Та надлетіли птахи-бранці, —
Й його ковтнули рано влітку...

Людина частіше стає, чим не хоче
Хоч "доброю" бути б хотіла,
Бажала б мать серце чеснотне дівоче,
А має — із грішного тіла...

Ангол - Хоронитель:

Кому на мислях — лиш руїна,
Той бачить скрізь саме нещастя,
Та все ж спокійна й ця країна,
І Праця щира їй придасться.

Працюють на Землі Обранці
На користь рідного народу,
І, мов те Сонце красне вранці,
Приносять радість та погоду.

Диявол

вигукує злобно:

Так, так... Нещасні ті Обранці,
Оті Пророки всенародні, —
Вони щасливі тільки вранці,
А в полудень — старці Господні!

Живе Обранець в світлі власнім,
І в ньому скоро він згорить,
Й не знайде в цім житті дочаснім
Собі спомоги ні на мить.

Народ Пророків не шанує,
І вперто нищить їм роботу,
І Праця їхня гине всує,
Вони ж самі йдуть на Голготу!...

Обранці в світі все самотні,
І Щастя земного нема їм:
Їх легко гинуть цілі сотні,
Бо путь їм тернями ми вмаїм.

Обранців часом мають в шані,
Та не шанують їх науки,
І їх думки, ясні й кохані,
Глухій товпі — порожні звуки...

Ангол - Хоронитель:

Цвітуть Науки, як ті рожі,
По всій розбудженій Землі,
І змогу мають діти Божі
Не жить кротами в чорній млі.

Широке поле для Науки
Ростить Людині довгі крила,
Аби но мать до того руки,
Аби Душа її любила!

Несе Наука духа Вгору,
І він летить в ясні простори,
Ламає тами кругозору,
Й сягає геть за Божі гори!

Наука нам являє Бога,
І Бог являється в Науці, —
Немов в свічаді, повна змога
Пізнати в ній Господні Руці.

Диявол,
зо сміхом та з запалом, аж б'є йому полум'я з рота:

У чому ж бачиш ти Науку,
І де вона в вас на Землі?
Хіба ж дає вона поруку
Не заблудитися в імлі?

Усе на світі цім відносне,
Уся Наука ваша — басні,
Бо все — як скаже серце млосне,
Як бачать очі тільки власні.

Поглянь: ніщо не досконале
У фарбі, звуці чи то в слові,
Бо віщий Дух, й йому невдале
Мистецтво людське вже в основі.

Панують в світі забобони,
Немов в городі бур'яни,
І що було в часи ще они,
Про те в народі мрійні сни.

Ми містим в серці почування,
Вони ж направду тільки в мізку:
У ньому все чуття й бажання,
А в серці маєм крові різку.

Аж захлинувся з мови своєї й на хвилю спинився.

Знання, знання... Воно солодке,
Коли його набуто мало, —
Тоді воно в життя коротке
Сліпцеві справді вистачало.

Коли ж Людина кращі роки
Віддасть на вивчення Наук, —
На старість схопить сум глибокий:
Ти знаєш їх лиш дальній гук!...

А як поглибиш ти Науки
Й набудеш справжнього знання,
Тоді здурієш ти з розпуки,
Що йдеш в Науці навмання!

Щоб втішить душу голу й босу,
Усе життя знання людина
Спрагливо п'є, як квітка росу,
Й вмирає проста, як дитина...

Віки минають за віками,
Природи ж люди не розкрили:
Для зрозуміння всюди тами,
Й сліпа Наука від безсили.

Людина світу не пізнала,
Природи темні їй закони,
Тому й жалять її всі жала
На кроці кожному без спони.

Захлинувся знову, й по хвилі шипить:

А вся "історія правдива",
Що ніби Правду ріже в очі, —
Немов погода та мінлива,
Як настрій автора захоче.

І в ній немає Правди здавна,
Бо Правди в ній народ не любить:

"У нас історія преславна,
Що душу пестить та голубить"...

Життям керує не Наука,
А лиш омана й груба сила,
А на людей... потрібно дрюка,
А не якісь там мрійні крила!

Знання широке, як те море,
І хто його набути зможе?
Воно, як Всесвіт цей, просторе,
Й в істоті діло тільки Боже.

У Всесвіті світів без ліку,
І кожен з них живе по-своєму,
Й Господь не дав ще чоловіку
Усе обняти по-новому!...

Та й я із дзвоном до Науки
Даю сліпих кротів, щоб рили.
Вони вкоротять вчені руки,
Й Наука сплісніє з безсили!...

Ангол-Хоронитель:

Господь віддав усю природу
На вжиток спрагненій Людині,
А ти обертаєш на шкоду
Усе в своїй сліпій гордині.

Поглянь, безумче, по довкіллі,
Яка кругом бренить краса,
Як дише Бог в найменшім зіллі,
Як скрізь палають Небеса!

І хоч не виявив Н а у к и
Господь усеї для Людини,
Та все ж її почуєм звуки
На кожнім кроці щохвилини.

Наука й Віра — сестри рідні,
А Правда — рідна їхня мати,
Хоч часом йдуть в житті незгідні,
Та все до спільної Палати.

Усе продумане в людині
Карбують на обличчі роки:
Цвітуть на нім волошки сині,
Й копає Час рови глибокі.

Знання — до Правди то дорога,
Що робить Божими синами:
В Науці ближчі ми до Бога,
І Бог в Науці ближче з нами!

Д и я в о л :

Ах, Правда, так... Чого ж у світі
Так тяжко мучаться Святі?
Чому всі "грішники" пригріті,
Немов зелені луки ті?

А н г о л - Х о р о н и т е л ь :

Не Щастя — жити без терпіння,
А мати повний спокій серця,
Коли кругом слота осіння,
А в тебе легіт із озерця!

Святому завжди сяє втіха, —
Його душевне почуття:
І радість сиплеться, як з міха,
Хоча б терпів він розп'яття...

Нема Обранцеві Голготи, —
Йому все сяє Воскресіння,
Тому він сповнений охоти
Життя покласти за Спасіння.

Й ніколи Бог Свого Святого
В тяжку хвилину не покине:
Он Він летить уже, й затого
Йому на поміч тихо злине!

А кожна справа справедлива
Не через те, що Бог так хоче:
Вона для Нього пожадлива,
Коли в ній Праведність дзюркоче.

Коли в Душі горять пожежі,
То Святістю зволожиш сушу, —
Людину не пізнать з одежі,
Як не пізнати з тіла Душу!

Диявол:

Людина в Праці ломить спину
Аж очі лізуть їй на чоло,
Працює світ увесь без впину,
А Лихо танця тне навколо!...

Слабим безплідно помагати,
Нехай загинуть всі безсилі,

А дужі враз сторощать ґрати
Й в життя полинуть орлокрилі!

Ангол - Хоронитель:

Багато Щастя Чоловіку
Приносить Праця для народу, —
Вона лишається довіку,
І переходить в рід із роду.

Та треба в Працю вкласти Душу,
І їй віддати все знання,
А не робити тільки з "мушу",
Не йти в житті лиш навмання!...

Всі творчі сили — для народу,
Усе знання — йому на Щастя,
Й добудем зоряну Свободу
Усьому світу на Причастя.

Хто для народу вік працює,
Й як віл оре свій переліг,
Йому життя мине не всує:
Він людству вірно допоміг!

На смертний світ іде Людина
Зробить покладені завдання,
Між ними Праця — ціль єдина
Твого земного існування.

Бог певну міру для роботи
Призначив людям на Землі,
І тим позбутися скорботи
Дав можність їм у вогкій млі.

Ось дерево, його ціль — в плоді,
Твоя ж, Людино, працювати,
І що ти зробиш у народі,
Тебе те грітиме, як мати.

На світі Праця для Народу,
То праця жертовна для Бога, —
Вона приносить насолоду
Як мрія Божого Чертога.

Пахка, мов рожа, Богу жертва,
Найприємніша з всіх жертов, —
То Праця радісна, не мертва,
Й до люду рідного Любов!

Найбільше Щастя нам — в роботі,
Яку Господь всім призначає;
Сповняйте ж Працю по охоті,
Й засяє Щастя всім безкрає!

Якби на Добре стільки Праці
Давали всі, як на Лихе,
То світ не жив би в вічній мряці,
І Щастя не було б глухе!...

Усе минає між народом,
Усе забудуть смертні люде,
Але втішатись творчим плодом
На віки вічні світ наш буде!

Погине в світі все кохане,
Немов на вітрі легкий пух,
Але навіки позостане
Безсмертна Праця й творчий дух!

Душа

розцвіла, як зірниця порання, й ураз поривається з запалом, вся зашарівшись на щаснім обличчі:

Я серцем прагну працювати,
Мені поможуть вірні друзі,
Бо кажуть: друзі, — як та мати,
Коли працюють всі в супрузі!

Життя віддам я для народу,
І тим служити буду Богу,
І з того пити насолоду
Й обняти Щастя бачу змогу.

Диявол з злобою аж падає з сміху, а потім говорить завзято, з красомовними жестами, і палиться далі все більше та більше, аж бризькає слина із рота, — а з неї в довкіллі зростає бур'ян.

Його мова гуркоче, як громи липневі по горах, й як громи порожні вони.

Диявол:

А що ж то Щастя, що ж то друзі,
Чи завжди має їх Людина?
Ой пишно пахли квіти в лузі,
Та вбила перша хуртовина!

Усе нестале, все зникає,
Усе обернеться на порох,
І що було ось — вже немає,
І не лишивсь по ньому й шорох...

Усе біжить, усе мінливе,
Усе, як скаже серце хворе,

І що очам твоїм щасливе,
Приносить іншому то горе.

Веселка грає мерехтлива,
Та ось уже її нема,
І з того Щастя, з того дива
В душі твоїй — липка пітьма...

І довкіллям понісся диявольський сміх.

Так, — друзі вірні тільки доти,
Коли тобі сміються Зорі,
Й втікають всі, якщо турботи
Обсядуть каменем у горі.

Не певні в світі "вірні" друзі,
І зрадить легко жінка мила,
І з ким працюєш ти в супрузі,
Тобі той перший вріже крила.

А слава — мрійна вонна квітка,
Аж поки кинуться морози, —
Блискуча дітям сухозлітка,
Що з очей тисне пізні сльози.

Добро і Зло злилися впарі,
Немов у матері близнята:
Сьогодні купіль маєш в Ярі,
А взавтра вже душа розп'ята.

У світі речі всі попарно,
В житті все парне взагалі:
В ясних проміннях стане хмарно,
І Правда зродиться у Злі.

Життя цвіте, як цвіт весною,
Й сміється Щастям й буйним пахом,
А Смерть слідом за ним з косою
Усе одним руйнує махом.

Без чорного не буде біле,
Без Доброго немає Зла,
Не родиться без страху сміле,
По світлі конче чорна мла...

І полум'ям дише на Душу пречисту, й до Ангола горнеться та з переляку.

За днями йдуть темнотні ночі,
Зміняють радісне печалі,
І все, — як сприймуть наші очі,
Як зафарбують мрійні далі.

Бо всі чуття — в самій людині,
Вони, як серце, наші власні,
Й вони живуть в нас в самотині,
Бо іншому — чужі це басні.

Та то від уст твоїх залежить
І смак їди, і смак вина:
Одного вб'є, буває, й нежить,
А тих не вчепиться труна!...

Й сміється злобно, і довкіллям розлігся регіт Сатани.

І що то чесне, що нечесне —
Усе в житті від пункту зору,
І вічна Правда не воскресне
Й не зможе дійсність цю сувору.

Раз опинилася лаврина
В поета славного на чолі, —
Й заплакала, немов дитина,
Що більш не зможе жить на волі...

Поету радість била з чола,
Що в нього слава голосна, —
Лаврина ж в'янула спроквола,
І тихо згинула, ясна...

Й по довкіллі луною гуркоче "ясна"...

Та й мови висловить не може
Душа усеї, що говорить:
Чуття наповнює нас Боже,
А розум вислову не створить.

Душа наповнена думками,
Та їх віддати їй несила:
Міцні на вислів стануть тами,
Й Людині никнуть словні крила.

Бо вся так звана людська мова, —
Це словна міміка німого,
Й душа горить у муках слова
На вислів вищого й святого...

Такі тернисті муки слова,
Коли в душі святе й небесне,
А на папір іде полова,
Й добірне зерно не воскресне...

Кінця ми пісні доспіваєм,
Яка б прекрасна не була,

І пахне нам і дійсність Раєм,
Хоч повно бруду в ній та Зла.

І тільки Бог Істота вічна,
І тільки Смерть, як світ, постійна,
А Правда людська — обосічна,
Й минається, як з'ява мрійна...

Не можна Правдою жить в світі,
Вона йому не зменшить поту,
І холод лютий з нею й в літі,
Й дорогу стелить — на Голготу.

Не Правда в світі, — груба сила
Свого кругом провадить танця,
Й мечем тяжким втинає крила
В роботі Божого Обранця!

Та люди Правдоньку Господню
В житті на "більшість" підмінили,
І тим загнали вже в безодню
Усі найкращі творчі сили.

І Правда часто лиш в меншині,
Зростає плідно в одиниці,
Немов чеснотність у Людині,
Покірній приказам Десниці.

Людина земна "зла" в природі,
А "доброю" стає з Науки,
Та перевчити всіх вам годі,
На це короткі ваші руки!

Панує владно звір в Людині,
І скрізь звіринні лапи знати, —
А я йому сторощу ґрати,
Й на волю вийде звір хоч нині!

На світі повно ще сваволі,
І повно хижого тиранства,
Й Опіку з Божих рук поволі
Собі забрали руки панства...

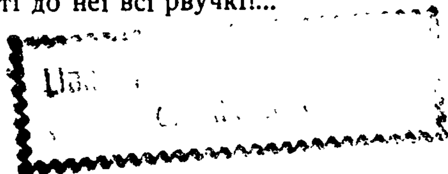
Й регоче нахабно, й довкіллям луною понеслося "панства".

До Правди вічної с т р е м л і н н я
Помилки й горді відкриття, —
Важніш за ваші всі сумління
Й за всі за неї розп'яття!

Бо Правда вічна — лиш для Бога,
Ш у к а н н я Правди — для людей,
І все солодша в Рай д о р о г а,
Аніж сам Рай святих Ідей...

Одна лиш Правда в нашім світі,
Мільйон доріг біжить до неї,
І хто в мої попався сіті,
Чи ж він не прагнув до Ідеї?

Яка прекрасна вонна рожа,
Та в ній он гострі колючки,
Отак і вічна Правда Божа, —
Путі до неї всі рвучкі!...

І що та Правда зробить в світі,
Коли йому бракує їжі,
Коли всі ходять непригріті,
І терплять рани вічно свіжі?...

Товпа не знає, хто невинний,
Й кого лиш б'ють, того боронить:
На Правду в неї погляд плинний,
Й за Злом нерідко сльози ронить.

І Правда тихо вже зів'яла,
Немов ніжні квітки в морози,
Не видно й сліду з Ідеала, —
Його голодні згризли кози.

Та й що то Правда є в істоті,
Коли вона приводить Зло?
Неправда й Правда — сестри в поті,
Й кладуть собі одне кубло...

І скільки щирих "Правд" звелося,
Хоч їх вважали всі за вічні?
Як сніг спадає на волосся,
Стаються "Правди" ці двосічні.

Людина хоче тільки їжі,
Та ще щоб пахнув їй розмай, —
На це горять їх очі хижі,
Й далеким їм ваш мрійний Рай!

Аж сміх бере за ваші мислі,
За ваші думання відсталі:
Вони назадницькі й нестислі,
Як неправдиві й ваші жалі.

Та я тебе лише рятую,
Робити ж цього я не мушу, —
Бо жаль мені тебе, Святую,
Бездосвідну невинну Душу!

Розпачливо й гнівно махає рукою, й нервово відходить, сказавши своє, й витирає патьоки із поту на лобі.

Душа перелякана, й тулиться міцно до Ангола, вся побілівши.

Ангол - Хоронитель

спокійну відповідь дає, немов Псалма співає Богу дзвінкий у лісі потічок, й сапає плевели ворожі, немов в городі бур'яни:

Диявол в світі — Злу основа,
Плете він хитро теревені,
Та лож — уся його розмова,
Неправда — всі думки шалені!

Коли на світі все попарно,
То вибирай чеснотну пару, —
Тоді ти житимеш немарно,
І Божого не згубиш Дару.

У світі скрізь усе подвійне,
У всьому бачим дві природі:
Одне пречисте й богобійне,
А друге в вічній з ним незгоді.

Та все ж подвійність ця — **единa**,
В двійливості — одна їстота:

Й таки за Богом йде Людина,
Й несе Воскресення Голгота!

І хоч в Людині дві істоті,
Проте в собі одна Людина:
Вона все робить по охоті,
Бо воля в неї все ж єдина.

І хоч подвійні маєм очі,
Одне все ж бачать до вподоби,
І дні ясні, і темні ночі
Одні складають в часі доби.

Мільйони років світ існує
У цій безбережній безодні,
І людський розум брався б всує
Збагнути творива Господні.

Лиш той почує всі марноти
Свойого людського буття,
Хто духом лине на Висоти
Позасвітового життя!...

Одежа Правди все мінлива,
Але сама вона постійна,
Й, немов та Зірка мерехтлива,
Сміється світу млосномрійна.

Нікому не гаси Надії,
Не рви з Душі пахучі квіти, —
Усі життєві й людські дії
Пильнуй найперше — зрозуміти!

Диявол

підскакує знову, й говорить шалено з злобою, і помстою повні його хижі очі:

Джерело Зла — в самій Людині,
Воно із неї б'є потоком,
А ви мене в своїй гордині
Зробили Злом лукавим оком.

І пощо шати вам ті сніжні,
Коли брудне в Людини тіло?
Хоч раз не будьте гордоніжні,
І пальцем ткніть у себе сміло!

Чого казати на Івана,
Коли в самого рильце в пуху?
А в вас Дияволу догана —
Міцна основа всього руху.

Шукав я в світі Чоловіка, —
І пусто скрізь, ніде нікого,
І так було ще й спередвіка:
На світі тісно для Святого...

Підняв я вгору смолоскипа:
Озвися все, що ще не вмерло!
І тільки Ніч очима ґлипа,
Й своє підносить владно берло...

Кому ви платите данину:
Святому Богу чи мені?
Ви молитесь вагання сину, —
Й готові дать обом пені!...

Ви в назви бавитесь ізвіку,
Бо Зло й Добро — слова марні,
Й котре з них Правда, Чоловіку
Не розібрати в наші дні.

Й чому Добро — то Правда Вічна,
А Зло — Диявол, Сатана?
Оце ізвіку лжа злорічна,
Для світу видумка, Мана!

Й нема окремої людини, —
Є тільки думка в людськім тілі:
Вона то "я" аж до хвилини,
Як тіло схоплять черви білі...

І полум'ям дише Диявол, й регоче з злобою.

Налякана чиста Душа вся тремтить і розгублено зорить на Ангола.

Ангол - Хоронитель

у сильнім зворушенні довгими крилами має навколо Душі, так ніби рятує її від спокуси Диявола:

Відстань, Дияволе бездушний,
Й не вводь в спокусу Душу вірну,
Ти ж Господеві непослушний
І маєш думку непокірну.

Нехай іде Душа святая
На Землю в люди працювати,
Нехай святі Ідеї Рая
Несе й у бідні земні хати!

Ніколи не будують трутні, —
Будують завжди прості бджоли,
Виходять пізно зуби кутні,
Й різцями не стають ніколи.

Потрібні руки скрізь робочі,
Потрібно творчого завзяття,
Й не бачать терну віщі очі,
І не лякає їх розп'яття.

Не творчі в нас серця холодні, —
Огонь потрібний та відвага,
І часто болізні народні
Для серця творчого наснага.

Хто вміє тільки все ламати
Й ніде нема йому святого,
Будує той для Правди ґрати,
Бо в ньому творчості — убого.

Хто критикує без будови,
Хто гудить руба навмання,
Тому чужі святі основи,
Нема в нім творчого огня!

Диявол сіє сумнів в ділі,
Немов бур'ян сівкий на полі:
Від нього в'януть мрії смілі,
Як на морозі віти голі...

Диявол помалу відстав, безнадійно рукою махнувши. Ангол-Хоронитель, обнявшися з Душею, продовжують

путь, а Диявол за ними, й прямують на Землю. И тихо стелиться пісня ясна, мов барвінок хрещатий весною. Бо

Хор Анголів

тиху пісню співає:

Хто очі суворі
В душі своїй має, —
Не світять тим Зорі
І Місяць не грає.

Кому в серці труни
Покладено мертві,
Не грають в нім струни
В улюбленій жертві.

До Раю дорога
Йде через чесноти,
Просімо ж у Бога
До Правди охоти!

Лиш ті бачать Бога,
В кого серця чисті,
До Раю дорога
В чеснотнім намисті.

Лиш ті бачать очі,
Які без полуди,
Й сприймають Пророчі
Слова без облуди!...

ДІЯ ЧЕТВЕРТА.

По довгих блуканнях дорожні вкінці прибувають на Землю, й спиняються всі на широкій галявині лісу густого. Темно. Із Неба до них заглядають цікаво запізнені Зорі та Місяць білявий підслухує мову гарячу.

Ангол - Хоронитель:

І ось уже ми й на Землі, —
Розваж прикмети добрі й злі!

Душа:

Яка я, брате, щиро рада,
Що ми вже бачимо кінця!
В роботі вся ясна принада, —
Надіть закінчення вінця.

Ангол - Хоронитель

говорить надхнено з гарячим піднесенням, як Божий Висланник:

Розваж усе, сестрице мила,
Й котрийсь з світів цих обирай,
Бо поки маєш довгі крила,
Летіти можеш хоч у Рай.

В отих світах нема турботи,
У них панує спокій вічний, —
Незнані хресні там скорботи,
Незнаний меч там обосічний.

А з нами тут Земля кружляє,
Країна радості й юдолі, —

Тут знайдеш Щастя ти безкрає,
Зате й бідоти тут доволі.

Господь на світ дає терпіння,
Щоб в них Людина виростала,
Щоб не лякала ніч осіння,
Й Душа розквітла досконала.

Безсмертна в Всесвіті Людина,
І Смерть — початок це життя,
А на Землі життя — хвилина,
І то смертельне розп'яття.

Великий дар — то сила духа,
Його дають тяжкі терпіння,
І з-під зимового обуха
Пора приходить вам весіння.

Життя Людині на ковалі
Кують обставини суворі,
І іскри щастя та печалі
Летять кругом, немов ті Зорі.

Шукати Щастя в земнім світі
Десь поза нашим власним серцем, —
Ловить це вітер буйний в сіті
Чи море вичерпать відерцем!

У кого воля, як сталева,
Того не колють земні муки, —
Йому байдужі й реви лева,
Йому чуже жало розпуки.

Зло клеєм липне до Людини,
Немов тонке те павутиння:
Пусти його на півхвилини,
Й воно гноїть, як жабуриння!

У Злі найгірше, то початок, —
Лякайсь його, немов зарази:
Він скоро стане звичний даток,
В Душі ясній заклавши бази.

Не треба сили "Зла" зменшати, —
Воно грізний висланець Аду:
Під стріхи прості й під палати
Поклало кубла на принаду.

Та "Зло" — мережна павутина,
Й від вітру Правди промине:
Лише в Добрі росте Людина,
Як в Сонці дерево ясне.

Усе не вічне, все минає,
Не вічний й гордий Чоловік,
Й хоч дух Вгорі орлом ширяє,
Проте на Смерть незнаний лік.

Який прекрасний сад весною,
Та все вмирає восени,
І тільки квіткою ясною
Цвітуть принадні в серці сни.

Солодке Щастя — вічна мрія
Про той минулий тихий Рай,

І вічна в нас й ясна Надія —
Липкому Злу настане край!

Горить огнем осіння рожа,
І в мряці тихо снить про весну,
Отак в Людині Іскра Божа
Бренить про Доленьку Небесну.

Поезія — душі розрада,
Велична зоряна краса,
Для серця спраглого принада
Ростити крила в Небеса.

В її чуйнім добірнім слові
Бренить неземна буйна сила,
І з нею в соняшній розмові
Плететься мрія воннокрила!

Ти ще недосвідна й святая,
До Праці пильна та завзята, —
Відкриєш людям двері Рая,
Й обернеш будні їм на Свята!

Душа:

На Землю всі мої бажання,
Її я серцем полюбила,
Спішім, щоб я ще до світання
На ній свої зложила крила!

Так прагну людям працювати,
Бо це мета моя єдина,
Як до дитини прагне мати,
Як батько тягнеться до сина!...

Диявол,

виходячи із-за дерев, говорить рішуче, бо, видно, задумав останні спокуси. І тайна пекельна розлита йому по обличчі:

Зажди, — Земля тобі далека,
На ній чекай саму загладу:
На кожнім кроці небезпека
Попасти просто в зуби Аду.

Послухай, — ось на все це свідки,
І зайва з фактами розмова!
Це все мої правдиві дітки, —
Фальшивого не скажуть слова.

Вони розкажуть все дочиста,
Змалюють земную картину,
Й тобі не буде дійсність млиста
Ні на хвилиночку єдину!

Ангол-Хоронитель:

Ти хочеш знову теревені
Плести з сухого бур'яну?

Диявол:

Та й ти снуєш думки зелені,
Немов горошок по тину.

Із лісу тихо виступає в цвіті сил ставна й висока жінка. З очей б'є в неї пожадливість, у рухах воля та принада. Це вічне Зло на світі. Говорить, ніби ва-

жить слово, бо знає добре їхню ціну. Липка сама, липка й промова. Диявол руки потирає, — свідок це його найбільший, любий.

Зло:

В Людині глибоко в натурі
Буяють плідно "грішні" зерна:
Зростають пристрасні з них бурі,
З них розцвітає й "земна скверна".

Зло липко спутує в кайдани
Хоч найсвятішую Людину,
Й в одежу миляну омани
Зодягне й чуйного в хвилину.

А чим Людина справді є,
Вона того признать не може:
Не хоче знать, що в ній моє,
А виставляє тільки Боже.

У світі Зло найбільша сила,
І тільки Бог один без нього:
У Злі ростуть орлині крила,
У Злі наснага й для Святого.

Міцна віками я, як скелі,
Й надна, як спрагнені красуні,
У мене очі все веселі,
Мої хотіння вічно юні!

І вічна правда — я на світі,
Хоч Злом мене Святі назвали:

До мене, спраглі, непригріті,
Солодкі в мене ідеали!

Я на Землі із Богом вічна,
І я всесильна, я вельможна;
Живу без спону, обосічна,
Як та цариця переможна!

Поглянь допитливо довкола:
Кругом буяє плідно Зло,
А Правда ходить боса й гола,
Й Насильство рясно розцвіло!

Як реп'яхи, чіпка спокуса,
Й твої підмочаться чесноти,
І в боротьбі за хліба куса
До них позбавишся й охоти.

В городі полемо завзято,
Проте бур'ян у нім буяє,
Отак гріхам в Людині свято,
І переводу їм немає!...

Аж раптом із лісу вискакують Злидні, — голодні обшарпані діти, за ними Хвороба, — нехлюйка з великими клешнями рака, забруджена й чорна. Душа ж у страху мов застигла.

Злидні:

Ми всі на тебе скік червою,
І будем кров твою смоктати,
Й тоді впадеш ти з головою
В бездонну прірву нам за грати!

Кого обсядуть Злидні люті,
Тому спасіння вже немає:
Він буде чахнуть, як в отруті,
І Лихо з'їсть його безкрає.

Остав, Людино, дні веселі,
Коли тебе обійме Горе,
Бо прястись буде, мов з куделі,
Тобі життя гірке й суворе!

Людина задра й нерозсудна,
Й міняє спокій на тягар, —
І Доля їсть її облудна,
Немов в жнива на полі вар...

І з голоду всі скавулять, й намагаються Душу обсісти.

Хвороба:

А я підкрадусь ненароком
Й тобі наближу зразу гроба,
Вмощусь тобі під самим боком,
І в серце впнуся я, Хвороба!..

Тебе застукаю невпору,
Коли найменше будеш ждати, —
І не спасуть благання Вгору,
І не поможе й рідна мати.

І поки дійдеш до кончини,
Снажну по краплі вип'ю кров,
Чекай на мене щохвилини,
Й прийняти в гості будь готов!

Душа налякана тремтить, як кволе листя восени, і міцно тиснеться до Ангола-Хоронителя.

Засапавшись, з києм в руці, на який вона важко спирається, потиху навзгинці підходить старезна бабуся, і злобно говорить із кашлем. Говорить, немов би рубає сокирою. Це — Старість.

Під час її мови Диявол колюче регоче, й горять йому очі, мов полум'ям.

Старість:

Коли натерпишся ти Лиха,
І Смерть не втне тебе косою,
Тоді прийду до тебе стиха
Я, Старість, лютою осою.

Підійде Старість тихим кроком,
І непомітно все поглине,
Твоїм снажним уп'ється соком
І змінить сильне на курине.

І буду гризти дні та ночі
Усе твоє сталеве тіло,
Й твої орлині згаснуть очі,
І вдень ходитимеш несміло!

До всього втратиш ти охоту,
Й в тобі погасне горда мрія,
Усю зсушу твою істоту,
Й тебе охопить Безнадія...

Закашлялась сильно, й руками вимахує, мов патиками.

Бо старість — тихе це конання,
Розп'яття довге та безкрає,
Коли снага живна остання
По краплі з тіла випливає...

На старість — все життя в минулім,
Й складають спомини далекі
У серці, на безрадність чулім,
Затишні кубла, як лелеки.

Й минуле всядеться на груди,
І буде голками колоти,
І жала вистромлять повсюди
Твої підмочені чесноти...

Старіє з бігом часу тіло,
Й старіють з ним усі чуття,
І що в тобі огнем кипіло,
Іде помалу в небуття!

Чуття черствіють з часом в тілі,
Й черствіють наші насолоди,
І всі твої надії смілі
Поглинуть в пащу сиві годи.

І буде кликать насолода,
І будуть снитись ночі юні,
Та станеш ти — гнила колода
Й при лоні спрагненім красуні...

Знову кашлем зайшлася, і хилиться низько з злоби та з лукавства. І далі шипить по-гадючому:

Я з тебе вип'ю юні соки,
Але збільшу міцного духа,
Й зміню твій розум на глибокий,
Щоб чув міцніш мого обуха...

І будуть з тебе сили духа
Потоком бити, як з джерела,
Та тіло стане — потеруха,
А ти оточенню — омела.

Господь створив прекрасне тіло,
Та й я вкладаю в нього руки:
До найсильнішого йду сміло,
Щоб він напився вщерть розпуки!

І будуть мріяння орлині
В просторах пташкою ширяти,
Та тіло створить з них рабині
Й скує на духа смертні ґрати.

І буде дух твій нестись Вгору,
А тіло пхати до могили,
Й твою премудрість неозору
Поглине враз черва безсили.

І будеш плакати по ночах,
Що марно Молодість злетіла,
І сум застигне в слізних очах,
І голова поникне біла...

Й тебе покинуть рідні діти,
Й в обійми вчепиться самота,
Й пов'януть вонні мрійні квіти,
Як в'яне в Злі липкім чеснота.

Й труйна самота пазурами
Уп'ється в серце, як хижак,
І буде ссати кров без тами,
І піде все тобі навспак...

І будеш чути щохвилини
На кроці кожному мене,
І ти зачахнеш без провини
Ще поки Смерть тебе зітне...

Й сухими руками махає погрозливо, а мова стається шипінням зміїним.

Пізнаєш тайну світотвору
Й умом наблизишся до Бога,
Та Він пошле могилу скору,
На мудрість людську осторога...

Найбільше Лихо для Людини,
Це Старість люта, як та Смерть,
І поки дійдеш домовини,
Страждань натерпишся ущерть...

І будеш кидатись на їжу,
Та жоден лік вже не поможе:
Не відновити кров на свіжу,
Як тіло сточене негоже...

Як восени природа гасне,
Так гасне в Старості Людина,
І все величне, все прекрасне
Поїсть голодна домовина.

Зайшовшися кашлем, спиняє цю мову. А далі продовжує знову й кінчає розчулено:

Старість — це час, коли гасяться мрії,
А серце зболіле стихає,
Й душу не млоять травневі лелії,
І Щастя не сниться безкрає...

Старість — це час, коли бачать все очі,
Та падають стомлені руки,
Й мислі твої — як віщання пророчі,
Та більше це дочки розпуки...

Старість — це час, коли зоряні крила
Загубить навіки Людина:
Те, що бажав би, робити несила,
Бо тілом ти знову дитина...

Старість — це час виснажного конання,
Що буде кусати піввіку,
Й Людині від цього труйного смеркання
Нема на Землі нашій ліку!...

Диявол зростає від мови цієї, і полум'я б'є йому в очах. Нечиста вся сила регоче й кричить із погрозами.

Душа на цю мову заплакала гірко, і тиснеться міцно до Ангола.

Із лісу виходить покинена й зраджена дівчина, недбало зодягнена. Незаплетені коси розвіяні в повному безладі. В темних очах її — чорна байдужність та розпач. Це

Безнадія:

Коли зав'яне всяка мрія,
І Лихо стане віч-на-віч,
Тоді в обійми, Безнадія,
Схоплю тебе, як темна ніч.

І стане все тобі байдуже,
І згине в серці вся потреба,
Й тоді відхочеться, мій друже,
Шукати мрійну путь до Неба!...

Лину буденщину на крила,
Й вони спадуть, немов тій курці,
І буде никнуть в тебе сила
По краплі крапля, як по рурці.

Усе святе, й усе кохане,
Впаде до рук Недолі-ката,
І пусткою для тебе стане
Ясна ще вчора рідна хата!...

Підходить страхітний безтілий скелет, самі кості, й коса за плечима, обвішаний різним знаряддям для мук. Це —

Смерть:

Коли ж впадуть від Праці руки,
І ти нап'єшся Горя вщерть,
Тоді тобі останні муки
Достачу я, бездушна Смерть.

Смерть не страшна тобі косою, —
Ураз я голову зсічу! —
Але кусливою осою
Я перш по вінця дам плачу!

Гримлять із погрозою смертні знаряддя.

І думи всі твої високі
Покрию чорним я крилом, —
Й на що тоді життєві скоки
Й вагання між Добром і Злом?

Найбільша в світі міць — у мене,
Найбільша Правда — Правда Гробу, —
Майне життя твоє шалене,
Так ніби жив ти лиш на пробу...

Бо Смерть на світі неминуча, —
Хто змінить Заповідь Господню? —
Й що вища вся життєва круча,
То голосніш впадеш в безодню.

Одна лиш я на світі вічна,
Одна правдива на Землі, —
Рука у Смерті обосічна
Й на жебраки, й на королі!

Мені на поміч — міріяди
Бацил труйливих та смертельних:
Вони провадять до заглади,
До мук нестерпних, мук пекельних...

Усе спалю, як на пожарі,
Не позоставлю й порошини,
Огонь, вода — зо мною в парі
Ковтнути послiди Людини.

Готовий будь у кожній хвилі,
І Смерті жди на кожен час,
Й ніщо спасти тебе невсилі,
Як твій огонь в житті погас.

Покинеш все багатство земне,
Й голодна з'їсть тебе черва,
А світу лиш одне приємне:
На соках виросте трава...

Душа налякалась, тремтить, і горнеться в страсі до Ангола.

Нарешті підходить дивовище дике, немов би Диявол, страшне та сміливе, й говорить упевнено та з насолодою. Це — Дух Руїни.

Диявол ізнову цвіте, бо це свідок важливий, й застрашливо в очі Душі зазирає.

Дух Руїни:

Я все звалю, що світ збудує,
Спалю всю Землю в попелище,
Ввесь людський труд пущу навсує,
Й Землею вітер лиш засвище.

Я буду бити з моря й з суші,
Й сипну згори палючим плином, —
Лиш голі лишаються з вас душі,
І всі погинете під тином!

Вся сила нечиста кричить з задоволенням.

У мене друзів довгі сотні,
Це зради, війни та повстання:
Вони понищити охотні,
Аж зникне хатонька остання...

Паную в кожній я Людині,
І маю тепле в ній кубло,

Й мені на поміч хоч би й нині
“Народ” скакне Добру назло.

Розплюнусь в вас на кроці кожнім,
Як той бур’ян сипкий на полі, —
В моїм поході переможнім
Усе схилю своїй грайволі.

Коли заквітне світ в спокої,
Пущу я партії на нього,
І заспівають всі такої,
Що поїсте один одного!...

У вас повстануть горді “волі”,
А я зроджу з них бійку люту:
Буває, сіють жито в полі,
А я вирощую отруту.

Ввірвуться й в Церкву отамани,
І до Святині кинуть бруду,
І Райські Двері, серце Шани,
Зірвуть під дикі реви люду...

Пущу по світові я гроші,
Так ніби первісну підставу,
І снитись будуть вам розкоші,
Й летіти станете на славу.

Гарячка схопить вас на крила,
І всі попхнетесь в отамани,
І не спасе вас жодна сила
Від цеї “славної” омани...

Зміню я критику на лайку,
І перестане світ творити,
Зроблю із преси таратайку,
І запанують в ній бандити!...

Пущу між люди спраглу зраду,
І всі обернетесь на туми:
Вона посіє скрізь загладу,
Й своє уб'єте без надуми.

Й служити будете лиш силі,
Свойому ж послуху не стане:
Чужинці будуть славні й милі,
Своє ж спротивіє й кохане...

І будеш щиро працювати
Усе життя ти для Народу,
Та враз крикун тобі в Палати
Лине помий на прохолоду!...

Вся сила нечиста гуркоче, й диявольський регіт лу-
ною несеться в довкілля.

Цвіли в Єгипті горді твори,
Та все посік мечем Камбіз, —
Руїна звалить доли й гори,
А вам полишить море сліз!

Я погашу поетам риму,
І знищу в них святе й неземне,
Й вони плодитимуть без стриму
На посміх миляне та темне.

Пущу одного на одного,
Й війною піде брат на брата:
Не буде більше в вас святого,
І стане Правда вам щербата!

Де двоє зійдуться в спокої,
Один вам вмоститься на спину,
І в світі з "воленьки" такої
Не буде вірить батько сину.

Без старших світові стояти —
Стоять хатині без основи,
А я скую на шану ґрати,
І молодь зробить їх без мови.

В житті дай волю одиниці,
І в Небо пташкою полине,
А я створю на них в'язниці,
На мрії сховище єдине.

І я знесилю одиницю,
Не дам найменшої їй волі,
На ввесь народ створю темницю,
І погниють там, босі й голі.

Пущу в життя товпу сліпучу,
Й замовкне творча одиниця:
Звалю всі задуми під кручу,
Й барвінком буде глум стелиться.

Товпа завидлива й лукава,
І ззаду б'е Святу Людину:
Тобі відкрито крикне "Слава!"
Й ножа устромить тихо в спину...

I будуть всі у мене рівні,
Ніхто не зможе линуть вгору,
І стануть битися, як півні,
Й без ліку гинути з роздору.

І всі забудуть давнє краще,
І будуть вірити: в нас Рай,
І хто там цінне, хто ледаще,
Один для всіх — голодний пай!

Прошиють кулі все, що Боже,
Й розпнеться Правда на Голготі,
Добро неправда переможе,
Й Земля потоне у злидоті.

Пущу на Всесвіт я атоми,
Й на прю із Богом сміло стану, —
І всі мої отруйні гноми
Обернуть Землю вам на рану!...

Бо я всесильний, я могучий,
На Землю зрушу води й гори, —
Лиш драні лишаться онучі, —
Як потрушу оці простори!...

Вся сила диявольська вереск здіймає, і радісно полум'я б'є їм з очей.

Диявол,

з терпкою погрозою, задоволений свідченням сили своєї:

А я тобі нечисту силу
Водитиму щоденъ у гості, —

Забудеш ти й про матір милу,
Коли пізнаєш наші злості!

Блискучі задуми Пророчі,
Як в темну нічку тихі Зорі,
Та ми на них пускать охочі
Липкі "обставини" суворі.

І кожен буде свого носа
В твою роботу заздро пхати,
Й товпа сліпа й простоволоса
Скує тобі на Працю ґрати.

На тебе встануть вірні друзі,
І зрадить скоро жінка мила,
Й за те, що тяг ти щиро в плузі,
Покрай обітнуть горді крила.

Коли ж ти станеш над товпою,
Вона поб'є тебе камінням,
А ні, — то з ревністю сліпою
Заб'є лукавим підозрінням...

Хто хоче жити з серцем чистим
Тому повсюди стане пекло,
І друзі з виразом імлистим
На тебе кинуться запекло.

Хто душу чисту хоче мати,
Тому ніде нема життя:
В'язниця люта стане з хати,
І щохвилини розп'яття...

Про все лихе я крикну: добре!
Про все правдиве гаркну: Зло!
Цькуну товпу на все хоробре,
І Правди в вас — як не було!...

Та в світі Правда абсолютна
Одному Господу можлива, —
Вона Людині річ покутна,
І тільки мрія мерехтлива!

Покинь свій замір нерозважний,
Й не йди на Землю нашу в гості,
Бо побут тут гіркий й виснажний, —
Лети вперед у Високості!

І всі знов до Душі підбігають, і галас лякливий на неї здіймають з погрозами. А чиста Душа тихо плаче від розпачу...

І Ангол розправив свої білі крила, і став, як стрільчаста тополя. Й говорить він палко й завзято, а сила нечиста стоїть в нерішучості. Й чиста Душа до спокою вертається знову, і сяє проміння їй з чола.

Ангол-Хоронитель:

А я прошу на Землю в гості
Тебе, сестриченько завзята, —
Чужі тобі руїнні злості,
А тут якраз про тебе хата.

Не бійся земного терпіння,
Воно все витвір Сатани:
Воно Святому на спасіння,
Як дощ весінній на лани.

Плете Диявол теревені,
Лукаву сітку на Людину,
І всі думки свої зелені
Він по Землі снує без впину.

Покинь спокуси ці нікчемні,
Лукавий, гордий Сатано,
Тебе печуть чесноти земні,
На устах мстивих лжа водно.

Боїшся ти трудящу Душу
Пустити до сумного краю,
Щоб там вона пустельну сушу
Не обернула в сіні Раю.

Нехай й мої промовлять свідки,
Усі вони — творіння Божі,
А ви взялися тут ізвідки,
Диявольські сини негожі?

Вся сила нечиста налякано збилася в гурт, і, видно, не знає, чого їй чекати.

І тихо злітає на зорянім проміні Божий Висланець, — Архангол Гавриїл, і громом з-над лісу віщає-співає. Усі, як завмерли, а сила нечиста втікає в страху, бо в нього в руках сяє меч обосічний.

Архангол Гавриїл:

Христос Воскрес — і всіх обожив,
Й всі стали Божими синами,
Воскресні Дари Він примножив,
Зваливши Аду згубні брами.

Христос воскрес — і Смерті жало
Голгота знищила навіки,
І Царство вічне всім настало
В обіймах Божої Опіки.

Христос Воскрес — й живна Надія
Засяла Сонечком у серці:
Воскресне людям Райська Мрія,
І переможе Правда в герці.

Христос Воскрес — і Воскресіння
Принесло світу Слово Боже,
І покінчилась ніч осіння,
Й неправду Правда переможе.

І стануть й прості та убогі
Правдиві Господа сини,
І їм відкриються Чертоги
І Дари вічної Весни!

**
*

Настане час, й воскреснуть мертві,
І вийдуть всі живими з гроба,
А хто себе приніс у жертві,
Того в Раю Господь сподоба, —
І веселі й ясні
Будуть райські їм дні
На Весні!

Й життя безбережне настане,
Й не буде Смерті вже потому,
О вір, дитя моє кохане, —

За все відплатиться Святому, —
Й зацвітуть всі Святі, —
Як троянди оті
Золоті!

Як прийде з мертвих Воскресіння,
То прийде з ним і всім заплата:
Хто з Богом жив, тому Спасіння,
А ні, то путь йому підтята!
І Обранці в Раю
Знайдуть долю свою,
Не втаю!

І вже он грають ранні Зорі,
І скоро прийде час Спасіння,
Й бренять Землею неозорі
Життя наступного проміння!
І воскресне цей край,
Як надзоряний Рай,
Божий гай!

Душа тремтить, і в захваті неземнім тихо руки простягає до Архангола. А той підносить довгі крила, й никне в Небі, як орел.

На галявину тихо підходить, як Ангол ясний, Дух Добра, ввесь могутній, рішучий. За ним молода сильна дівчина й парубок, обидва прекрасні, як сонце, здорові та свіжі, немов та троянда травнева, росою покрита. Це — Здоров'я та Молодість.

На їхню гарячу промову Душа випогоджується, мов поранок весняний, і вся обертается в радість бурливу.

Дух Добра:

Я дам тобі клейноди духа,
Щоб ти була могутня всюди,
І вдари видержать обуха
Твої сталеві щирі груди.

На світі нечисті немало,
І скрізь танцює Дух Руїни,
Та я йому знешкоджу жало,
Й не дам плодючого до зміни.

Добро на світі переможе,
Й Руїна спиниться, підтята, —
Бо вічне тільки діло Боже,
І Праця віддана для брата.

Перлина в світі — одиниця,
І їй створю могутні крила,
І буде високо носиться,
І все зростатиме їй сила.

Усе цінне — твір одиниці,
Від неї земна вся культура,
А маса плеще небилиці,
Від неї дійсність ця похмура.

Не більшість Правду вирішає, —
Вона свята в собі сама,
І часто в більшості немає
Ні зерна Правди, тільки тьма.

Нехай шаліють в тебе Злидні, —
На них пущу життєве вміння,

Й від них не стане й сліду в три дні,
Несе бо Розум нам спасіння.

Багатства земні ненадійні,
І не приносять Щастя гроші, —
Духовні ж скарби благодійні
Й несуть надзоряні розкоші!

Пізнай кругом усе в природі,
Пізнай Господні всі світи,
Й живи з Добром спокійно в згоді, —
І будеш Щастя мати ти!

В Людині вічно на сторожі
Вартую я, його Сумління,
Й свічу на світі Зорі Божі,
Коли бушує ніч осіння.

В Людині щире зерно Боже
Буяє плідно спередвіку:
Воно руїну переможе,
І Рай покаже Чоловіку.

І Старість мстива не злякає,
Бо з нею дам Душі погоду, —
І будеш Щастя пить безкрає,
Й пізнаєш вищу насолоду.

Подам на Старість я Людині
Пізнання тайни світотвору,
І всі яркі волошки сині
Блідими стануть об ту пору.

І Смерть не зможе вбити духа, —
Орлом полине він віками,
І хоч завиє завірюха,
Я їй міцні поставлю тами!

Душа в Людині не старіє,
Старіє тільки земне тіло,
Тому до Смерті в дусі мріє
Й стає зо Злом до герцю сміло.

Немов ті дріжджі, зерно Боже
Родюче сховане в Людині,
І в перше верем'я погоже
В ній забренять волошки сині.

Добро плодюче й несмертельне,
Йому скрізь світла перемога:
Від нього згине все пекельне,
Й нечиста сила вся розлога!

Душа сяє радістю, й руки здіймає до Духа Добра.

Здоров'я:

А я тобі сталеві сили
Наллю по вінця в горді груди,
І щоб Хвороби не робили,
Відпорність матимеш ти всюди!

І не страшні липкі бацили,
Що їх довкола міріяди:
Бог людям дав цілющі сили,
Що їх рятують від заглади!

В житті стоятимеш, як скеля,
Бо руки дам тобі крицеві,
І тіло, пристрастей оселя,
Слугою станеться Творцеві.

Молодість:

А я в дарунку дам розкоші,
Незнані в іншім світотворі:
З піску робитимеш ти гроші,
Носить в кишені будеш Зорі!

І по коліна буде море,
А сила юна, як сталева,
Й на земне боїще суворе
Ти відгукнешся ревом лева.

І Сонце радісно засяє
На всій Землі тобі одному,
А Щастя зоряне безкрає
Оросить квітами утому.

І буде полум'ям кипіти
Твоя гаряча юна кров,
Й цвістимуть в серці вонні квіти
В душі солодкий Вгору зов.

Блаженна юність незабутня,
І Молодість блаженна мрійна,
Коли по вінця міць могутня,
Коли бренить душа надійна!

дзвоником стелиться скрізь по довкіллі, немов той барвінок хрещатий.

Кохання —

принадлива зоряна дівчина, радісна, мов та весна, вічно спрагла кохання красуня. Уся вона — пестощі, й снагою жадібно тремтять її перса дівочі. Ніжна, немов Ангол, уся в сніжно-білім убранні, й кохання б'є полум'ям з неї, та вся вона чиста, немов та гроянда в росі. І тихо шепоче, як легіт липневий:

Життя всерадісна основа,
Огню я дам тобі, Кохання,
Й світити буде чорноброва,
Твоя навік Зоря Порання!

В палких обіймах насолоди
Пізнаєш райське Щастя ти,
Й повалим дружно перешкоди
І враз долинем до мети!

Потонем віддано в коханні,
І Бог засяє нам у серці,
І в цьому чистім раюванні
Ми сил набудемо на герці!

Кохання — сила всенародня,
Коли воно — троянда чиста:
Опіка прийде з ним Господня,
В Покрову візьме нас Пречиста!

Душа скам'яніла, тремтить, немов квітка в проміннях, і руки пестливо витягує враз до Кохання...

Із лісу неспішно виходить **Любов** до людей, — чорноока красуня в черничому одязі. Смиренна й поважна, вселюблячі очі опущені долу.

Любов:

I я прийду тобі в підмогу,
Гаряча віддана Любов,
Служити світові та Богу
Зачну з тобою щиро знов.

Життя щасливе дасть Людині,
Обнявшись з Правдою, Любов,
Ми в прах обернем Зла твердині,
І звільним світ з липких оков.

Любов найбільші перепони
В житті легенько переможе,
I де невсилі всі закони,
Любов там зробить діло Боже.

Любов бере крицеві мури,
I ворогам ламає зброю,
Любов полегшує тортури,
Й за все святе стоїть горою.

Як Сонце будить квітку зо сну,
Що на ніч всю себе сховала,
Отак любов людину злосну
Вертає знов до Ідеала.

Прощайте й ворогу свойому,
Любов неправду переможе:

Так легко Сонечку святому
Змести з Землі усе негоже.

Любов, як мох шовковий в лісі,
Голубить солодко всім душу:
В її всематірній потісі
Й жорстокий змінить смертну сушу.

Любов виходить з моди в світі,
Її потроху гублять люди, —
Тому серця їх не пригріті,
Тому і Зло танцює всюди!...

Ще говорить Любов, а із лісу помалу підходить робітник. В руках покалічених, мов та рілля польова, тяжкий молот, а сам увесь потом облитий. Сорочка розкрита, і світяться груди, волоссям зарослі. Це —

Праця:

А Праця — то життя основа,
Його свята найперша ціль,
Бо з нею світові обнова
Й стається Рай із диких піль.

На Праці вищиться Людина
Й стається нею досконала,
Й нехай навчає батько сина
Шукати в праці Ідеала.

Найкраща Господу Молитва,
То Праця плідна та віддана,

І з нею легка вся гонитва,
Яку ведемо ми від рана.

І легко помахує молотом, мов би пір'їнкою.

Працюй, Людино, вдень й по ночах,
Окраса наших рук — мозолі,
Працюй з огнем, — й на наших очах
Заб'є ясна веселка волі!

Для світу в Праці лиш спасіння,
Вона підвалина обнови, —
Без Праці йде слота осіння,
І Злидні сунуться на влови!

І не складай ти рук в роботі,
Працюй до милого кінця,
Працюй в ряснім кривавім поті,—
І прийде плата для женця!...

Аж раптом ввесь ліс загорівся, немов на світанні весною. На галявину зверху несеться проміння, мов сиплеться з міху. Це душу бадьорить

Сонце,

величний мужчина, увесь у злотавім багровім промінні. Проміння каскадами сиплеться з нього, мов дощ весняний, що любовно запліднює землю.

Я для Землі живуща сила,
Без мене гине все творіння,

Людині зрощую я крила
І в душу ллю святе надхніння.

Оглянь кружіння це шалене
В безмежнім Всесвіту просторі, —
Немає кращого над мене
У цім Господнім світотворі!

Щоб раз поглянути на Сонце,
То варто жити на Землі:
Воно до Вишнього віконце
Усім темнотникам у млі!

Радість велика проміннням б'є із Душі, і вона свої очі впинає до Сонця, немов би ніколи не зріла його.

Думки я зроджую високі,
В моїм теплі цвіте Ідея,
Я всім даю живущі соки,
Я рідний батько Прометея.

І я пошлю тобі проміння,
На всі Хвороби вірні ліки, —
Воно ж подасть тобі й уміння
Боротись з нечистю повіки.

Коли в кого збереться бруду,
То Сонце спалить все те вмить,
Моє живне проміння всюду,
Як лікар пильний, поспішить.

І Сонце вб'є осінні ночі,
Втече від тебе холод лютий,

Й огнем тобі засяють очі,
І дух запалиться й закутий!

Вся сила нечиста забігла далеко, бо світла боїться. Пречиста ж Душа простягла свої руки до Сонця, й стоїть нерухома, немов та берізка в безвітрі.

По-над лісом на Небі з'являються Місяць та Зорі.

Місяць

у промінях срібних мужчина надний. Сріблисте проміння немов би застигло, і сон навіває спокійний, але переповнений мріями.

Я серед Неба на сторожі
Твого спочинку вірно стану,
Зо мною Зорі, діти Божі,
Зціляти будем кожну рану.

Я з Неба Землю оглядаю,
Й приношу людям милі сни,
В душі ворушу пахощ Раю,
А в серці спомини Весни.

З Любов'ю взявшися за руки
Ми Землю Божу оглядаєм,
І сиплем мріями на луки,
Щоб людям спраглим пахло Раєм.

І я із мрій плету віночки,
Й до стіп Господніх їх складаю,
Й безперестанно довгі ночки
Стелю дорогу всім до Раю.

Зорі

кружляють круг Місяця, мов кругом мами розбавлені діти. Усі вони сяють проміннями тихими, як пофарбовані, всі вони бавляться в срібному сяєві Місяця, й тихо моргають, закохані в нього.

Ми Зорі — в Небо вікна Божі,
В Чертоги Вишні проста путь,
Чатуєм вірно на сторожі,
Щоб мрій Людині не забуть.

Ми будем кликати в просторі
Твойого духа завжди Вгору, —
Дивись на нас, на тихі Зорі,
І переможеш чорну Змору!

Коли ж обставини суворі
У серці зродять люту сушу, —
Поглянь на нас, на тихі Зорі,
Й тобі зволожим спраглу душу!

Душа, ніби закам'яніла, й стоїть нерухомо, поїдаючи Зорі очима.

Підходить красуня, прекрасна, як мрія, й як сонце, ясна, і привабливим голосом сіє бадьорість у Душу. Це —

Надія:

А я дам волю, волю лева,
Й пахуча буде, як лелія,
І сила розцвіте сталева,
Як сяду в серці я, Надія!

Людина мертва без Надії,
Як без води суха пустеля,
Убрана ж в горді пишні мрії,
Стає шляхетному оселя.

Ростить Надія людям крила,
Й вливає сили в спрагле серце,
Вона як мати рідна мила,
Як пурпур заходу в озерце.

Тебе я вестиму за руку,
Як мати радісна дитину,
І не пущу тебе в розпуку
Ні на однісіньку хвилину!

Аж раптом являється знову Диявол, прелютий і вдарений, провадячи свідка нового.

Ангол-Хоронитель:

Ти знову пінишся спочатку
З дороги збити Душу чисту?

Диявол:

Нехай пізнає щиру гадку,
А не саму твою імлисту!

Наперед виходить півп'яний і сильний мужчина, без жодного сліду духовості в грубім обличчі. Озброений міцно до самих зубів. Це — Війна. Говорить упевнено та самовладно.

Війна:

Якби життя Землі розквітло,
Й заграла Зіркою Весна,
То зброя скоро згасить світло,
І спокій спинює Війна.

Підозра й заздрощі у парі
Танцюють світом, як шалені,
Мої це вірні коні карі,
І світ чавлю я, мов у жмені.

Війна — дорога й до розвою,
Життя і Смерть будують разом;
У світі той живе без бою,
Хто повзає в темноті плазом!...

Коли ти хочеш що придбати,
Здобудь якоюбудь ціною:
Не ставлять з Правдою палати,
Поставиш легко їх зо мною!

Бряжчить уся зброя погрозливо.

Бо то простолюду закони,
Гріху бояться лиш слабі:
Герой не знає перепони,
Й орлом ширяє в боротьбі!

Бо красти може лиш голота, —
Герой бере в війні відкрито,
Й де брязкіт буйний срібла й злота,
Нехай не йде туди копито!

Не можна ворогу прощати,
На нього наша люта кара:
Лихе дитя карає й мати,
І ворог поступу не пара.

Не йди на Землю цю прокляту,
Бо я готую їй атоми:
Мене ти вкусиш тільки в п'яту,
А я світ знищу без утоми!...

Присутні напружені, й тиха Душа оглядає всіх з сумом глибоким. Та зараз, величний й спокійний, бере слово й

Ангол - Хоронитель:

Покличу й я свойого свідка,
Нехай останній проречє, —
Наука в нас говорить зрідка,
Коли стає всім гаряче.

І підходить Наука, мужчина надний в цвіті літ, поважний й величний. Говорить із силою, а нечість помалу ховається в ліс. Душа розцвітає, як квітка весною.

Наука:

Коли б Земля була Війною
Зруйнована хоч до основ, —
Вона заквітне, як весною,
Й трояндами запахне знов,

Бо в поміч стане їй Наука,
Й пошле Землею поцілуя,

Ущент сторощить з криці лука,
Й заграє в Небо Алилуя!

І сила нечиста назад подається, немов перелякана.

Росте Наука всемогутня,
Правдивий меч наш обосічний:
Душі чеснотній — Божа лютня,
На тьму диявольську лік вічний.

І все з Наукою при боці
Сміливо Правда йде Господня,
І нам обом лежить на оці —
Щоб Зло поглинула безодня.

Наука вб'є нечисту силу,
Бо світлом нищиться все темне,
І міцно Душу білокрилу
Введе відважною на земне.

Досяг хто вищої Науки,
Той має теплу віру в Бога,
А горді й недосвідні руки
З Дияволом кладуть чертога.

Війна — провина непрощенна
Супроти Бога та людини,
І проти неї вся Вселенна
Кричить водноду щохвилини.

Бо тіло Бог дає людині,
І тільки Він забрати може:
"Не вбий!" це заповідь не знині
На все живе творіння Боже.

Війна вбиває тільки тіло,
Але живе безсмертний Дух:
Він з-під меча полине сміло,
І Правду вічну пустить в рух.

Хто тіло смертне лиш вбиває,
Зміцнить той зоряну Ідею:
Вона летить в життя безкрає
На славу вічну Прометею!

Погинуть може все Війною,
І люди стануть босі й голі, —
Та все ж Дух Зіркою ясною
Світити людям буде долі!

Короткорука груба сила
Й непереконливий кулак:
Не вб'єш Господні ними крила,
Не знищиш сили духа так!

І Душа ясно сяє, й проміння б'ють з гордого чола.

Людина в темряві в неволі,
В незнання світу полоні, —
Від цього пострахи недолі
Женуть за нами на коні.

Страждання родяться з темноти,
Понищить їх проміння ясне, —
Терпіть Людина буде доти,
Аж поки темрява не згасне.

Коли ти хочеш Щастя в світі,
Уміти зносити терпіння, —
Порви свої темнотні сіті,
В свою імлу впусти проміння.

Я в Небо проста путь-дорога,
Я відкриваю людям Зорі,
Я вічний Дух Святого Бога,
Що з Ним ширяємо в просторі!

Подам я спосіб довголіття,
І люди житимуть віки,
І станете — кедрове віття,
Всевічно юні та надкі.

Зроблю безсмертною Людину,
На смерть знайду потрібний лік,
І Правду визнає Єдину
Новий щасливий Чоловік!

Ангол - Хоронитель, у шаті ясній й білосніжній, цвіте, як лелія травнева, й в обіймах стискає пречистую Душу. По всьому вже знати, що сила нечиста на Душу не вплинула, — і Ангол цвіте, як троянда.

Душа своє чоло здіймає сміливо до Неба, й стоїть так, ясна та пречиста: вона таки піде на Землю!

Ангол - Хоронитель:

Добро на світі спередвіку,
А Зло приніс нам Сатана:
Він духів злих пустив без ліку,
І між людей пішла Мана.

Бо хто не хоче знать істоти
Святої Правди на Землі,
Той шибениці від Голготи
Не розрізнить в своїй імлі.

Добро на світі переможе,
Лукаве Зло впаде до Аду,
Бо вічне тільки все, що Боже,
А зле відходить на загладу!

У чому Щастя, світ не знає,
І все летить на згубні гроші,
Круг нього ж Небо Сонцем грає,
А в нім самім — снажні розкоші!

Будь задоволений в малому,
Над міру зайво не бажай, —
І будеш легко йти Додому,
В щасливий зоряний наш Рай.

Багатство, як суха солома,
Згорить у першому огні,
І щасливіший той сірома,
Що в нього в серці тихі дні.

Пізнай найперш себе самого, —
І Щастя знайдеш у собі:
Із серця чистого, святого
Його напийся в боротьбі!

В твойому серці буйне Щастя
Цвіте велично, вонне й красне, —
Сприймай його, Святе Причастя,
Воно повіки не погасне!

Живи у злагоді любовній,
Життя Любов'ю хай цвіте:
В цій Жертві Богові безкровній
Ти серце збережеш святе!

В Людині в серці пахнуть рожі,
В Душі цвітуть ніжні лелії,
І вічно сяють діти Божі —
Надкі й солодкі тихі мрії.

На все святе Людина голод
У серці спраглім вічно чує,
І в сивизні буваєш молод,
Й Душа співає Алилуя!

Це Бог Свого Святого Духа
В Людину вічно посилає,
Чуйними чинить зора й слуха,
І в серці Сонцем теплим грає!...

Вся сила нечиста помалу сховалась в довкіллі, бо чує, що справу програла вона.

І з'являється Хор Анголів, і пісню солодку співає, немов то джерельця й потоки по лісі бренять Піснопіння.

Хор Анголів:

По Божій Вселенній
Предвічнії лети, —
Кружляють численні
Господні Планети.

Кружляє між ними
Й Земля наша вічно, —
Руками Святими
Путь дана всебічно.

Земля прагне сили,
Тут повно роботи,
І люди молили
Зменшить їм скорботи.

Блаженний, хто руки
Віддасть для Землиці, —
Спочине за муки
У Божій світлиці!

Святий переможе
І Правда настане,
А з нею все Боже,
Усе, що кохане!

ДІЯ П'ЯТА.

СЦЕНА ПЕРША.

Час вирішний, на галявині в лісі там само.

Пречиста Душа, уже сміла й завзята, говорить рішуче, з захопленням. Очі горять їй відвагою й силою, — видно з усього, що час їй хитання минувся назавжди. Землі не боїться, й до неї іде на життя та роботу, — людей рятувати.

Душа:

Речам я вашим довго внемлю, —
Пора скінчить свої вибори:
Я на роботу йду на Землю,
На ці запущені простори!

Терниста путь для Оборонця,
Терпіння земної Голготи...
Та Бог пошле проміння Сонця,
І в них бренітимуть чесноти!

Своє я серце на кусочки
Мечем покраю обосічним, —
Й родючі вонні ці листочки
Роздам в народ — бідакам вічним!

Я буду кров свою між люди
По краплі крапля віддавати, —
Й вона посіє згоду всюди,
Як сіє ласку рідна мати.

Служити хочу я народу,
І тим служити й Богу буду,
Й не стану я шукати броду,
Щоб плідну поміч нести люду:

Я не лякаюся роботи,
Й не жду належної заплати,
Хоча б за Працю Хрест Голготи
Прийшлось в зболілі руки брати!

Як та бджола п'є всяку квітку,
Так я піду на працю кожну:
Чи то взимі, чи в спеку влітку
Дам руку в Працю переможну.

Мене невдачі не злякають,
Мені помилки всі навчальні:
Вони чоло мені умають,
Як Церкву вітоньки клечальні.

Не хочу земного спокою,
Бо вічний спокій — то вже Смерть:
Я хочу Працею тяжкою
Собі налити груди вщерть!

Клади Надії всі на Бога,
Та й сам свої насталюй руки,
Тоді в житті твоя дорога
Стелитись буде без розпуки.

На цьому світі ми лиш гості,
Із Краю Рідного висланці:
Побудем тут у земній млості, —
І підем звідси може й вранці...

Підношу духа сміло Вгору,
Й благаю голосно до Неба:
Коли прийшла сюди я впору,
То дайте все, чого потреба!

Найбільше Щастя для Людини,
То працювати для народу,
І до Останньої Хвилини
Плести йому цілющу оду.

Бо тільки Праця дасть спасіння
Оцій запущеній Землі,
І то хай стануть покоління
Без зайвих слів старі й малі!

Липка "обставина життєва"
Не може Праці стамувати,
Коли мета твоя крицева —
Народу ставити палати.

Бо Праця радісна з Любов'ю
Вчиняє плідні чудеса,
А ви, нечисті, геть з кров'ю:
В Любові й Праці — вся краса!

Тому іду на Землю сміло,
Іду без страху й без вагання, —
Нехай же Бог призначить тіло
Мені скоріше до світання!

Піду на Землю Чоловіком,
Бо ширші скрізь йому ворота,
Й для мене будуть тільки ліком
Страхіття смертні та Голгота!

Хто в світі праведно жить хоче,
Нехай несе супружжя Боже:
Дружина серденько пророче
Пречистим зберегти поможе.

Тому візьму собі дружину,
І буду вірний їй довіку:
Без пари в світі хоч годину
Не добре жити чоловіку!

Ангол - Хоронитель, ясний, як Зірниця порання, співає в захопленні Гімна Творцеві. І Місяць, і Зорі, й природа довкола заслухались співу святого.

Ангол - Хоронитель:

Надійно бренять тихі Зорі
В безмежному Божім просторі,
Як ті Божі очі,
Усі вони твори Господні,
Кружляють всевічно в безодні
За дня та за ночі.

Співають на всіх творах люди
Хвалу Господеві повсюди
На повнії груди,
Бо взяв у Свою Він Опіку
Безмежний Усесвіт довіку
Для Божого ліку.

Обранці несуть Щастя людям,
І світло вливають їх грудям
Посеред скорботи.

Блаженний, хто служить народу,
Й несе йому плідну свободу
Від зла та темноти!

Хвала ж, Душо, — ти в світотворі
Обрала країни суворі
І їх покохала!
Хто віддано йде на роботу,
Готовий той хоч на Голготу
В бою Ідеала!

Нам Землю тримають Обранці,
І сяють, як Сонечко вранці,
І сиплють проміння.
Цвітуть від них квіти й в пустелі
І грають серця нам веселі,
Як пташка весіння!

А с и л а   н е ч и с т а, злобою охоплена, в люті запеклій погрозливо кряче, бо бій за Людину програла вона остаточно.

Пречиста ж Д у ш а, як веселка грайлива, в промінних горить, і в захопленні молиться Господу.

Д у ш а :

Вдихни в мене, Господи, Правди Святої,
Щоб вибрати вірну дорогу,
Щоб вміть відрізняти річ добру від злої,
Щоб мати над Злом перемогу.

Постійно я прагну познать Правду Божу,
Щоб в світі не йти навмання,

Пошли ж мені, Царю, найкращую рожу, —
Про Правду Господню знання!

Не тільки для себе прошу благодати
Святої, Великий мій Боже, —
Я прагну з Неправди народ рятувати,
Щоб мав він життя собі гоже.

Не хочу маєтків, не хочу я царства,
Не хочу я довгого віку, —
Не дай заблудитись в дорозі митарства,
Подай мені Правду сторіку!

Лиш Правдою Божою жити світ зможе,
Бо Правда — то Сонце небесне,
Пошли ж всьому світові Правди, мій Боже,
Й тоді він щасливим воскресне!

Диявол,

насмішливо, ще й на останку пильнує посіяти лож:

Тепер же правда — груба сила,
Яку несе вістря меча,
Й неправда правду породила
Ударом шаблі з-за плеча.

Дорога праведна до цілі
Простопаш не веде людину,
Тому Обранці мужні й смілі
Обходять правду, як тернину.

Та й де та Правда, щось не бачу
На цій збідованій Землі,

Й ти миттю згубиш юну вдачу,
Як не скупаєшся у Злі.

Лукавство явно править танця,
Й на кроці кожному омана:
Нема вже місця для Обранця,
І Правда ваша звіку п'яна...

Обранцю тісно в світі стало,
Скрізь верховодять отамани,
І їх труйливе гостре жало
Його нараз позбавить шани...

Порушу землю я, й Пророка
Не буде з вашої Людини:
Її заб'є товпа жорстока,
Як б'є мороз красу калини!...

Душа

сяє всерадісним світлом, і надхнено говорить:

Бог Надія для мене живуща,
Як троянді в посуху роса:
З Ним житейська лагідніє пуща,
З Ним в темноті горять Небеса.

Господь сила мені непоборна,
З Ним безпечно живу, мов у скелі:
Не лякають життєвії жорна,
І осіннії ночі — веселі.

В оборону Господь дає зброю:
Його Правда незломна, мов криця, —

Найміцніший це панцир до бою,
Як всесильна Господня Десниця!

Хор злих духів

стає в обороні Диявола, батька неправди, і виє й шипить по-звірячому:

Без розуму Людина
Запропастила Душу:
На Землю йде за сина
Воложити тут сушу!

А в Божім світотворі
Світів спокійних повно,
А їй засяли Зорі,
Й на муки йде любовно...

Ми мусим на сторожі
Тепер чуйними бути,
Бо ці Обранці Божі
Насіють тут отрути!...

І з вереском диким вся сила нечиста зникає, немов той ранковий туман на долині, як Сонце встає. Запеклий свій бій за Людину програла вона остаточно.

А скрізь по полянці й над лісом з'являються Ангольські хори, у шатах святкових, блискучих, як сніг, і грають на арфах солодких, і тихо співають. І радість небесна пливе всім з обличчя, як сяйво з ранкового Сонця: на Землю Обранець іде, не злякавшись терпінь, не піддавши намовам нечистим. І Правда неправду таки пересилила!

Хори Анголів:

Хвала Господеві
Віднині й довіку,
Що сили крицеві
Дає Чоловіку!

Земля — це перлина
У всім світотворі,
Хоч тут в ній Людина
Купається в Горі.

Хвала тій Людині,
Що йде до народу
Служити віднині
В годину й негоду!

Нехай буде слава
Рукам працьовитим,
Їх горда постава —
Удар по неситим!

Із мстою темнота
По світі гуляє,
У танці скорбота
Та Лихо безкрає.

Блажен тому кожний,
Хто темряву боре, —
Він вал переможний
На Лихо суворе!

Обранці народні
Працюють, як бджоли,
І сіють Господні
По світі глаголи.

Світ прагне Любові,
Світ хоче Науки,
Бо годі вже крові,
Й гіркої розпуки!

А Демон лютує,
Як батько темноти,
Та все ж таки всує
Його лють аж доти!

Бо Правда Господня
Неправду поборе,
Як ніч Великодня
Те серце суворе!

І все покриває імлиста заслона туману, і всі відлітають з галявини. Шумить тільки бір, а на сході Зірниця горить, — незабаром світання на сонній Землі.

СЦЕНА ДРУГА.

І знову картина та сама, що й перше на Небі була. Господь розкриває Пречистії Уста, й говорить Свій присуд.

Картина Небесна лише на хвилину, а далі бренить тільки Голос Господній, а Бог невидимий.

Господь:

Найбільшая служба — то служба народу
Бо служба народу, — то служба Мені,
Обранці служити для людського роду
Для Мене, як Зорі ясні!

Блаженна ти, Душо, що Працю обрала
На користь занедбаним людям,
Що світло святого Мого Ідеала
Ти хочеш вдихнуть їхнім грудям!

Бо Я в світотворі дав повную волю
Людині в свойому розвої,
Тому то Людина — коваль своїй долі
В проміннях Опіки Святої.

Іди ж, свята Душо, в дрібне оце тіло
Й за земного стань Чоловіка,
Рости Нам на славу, орлом ширяй сміло, —
З тобою Господня Опіка!

І чути, — співає щаслива Земля, співає й радіє: приходить до неї Людина нова, як Господній Обранець, — Пророк довгожданий, що Правду звіщатиме людям.

Земля:

Блаженна хвилина
В усім світотворі:
Родилась Людина
У земному борі!

О радуйся, краю,
Родилась Людина,
Що двері нам Раю
Відчинить єдина!

Родилась на муки,
На труд та змагання,
Та все ж без розпуки
Спішить до світання.

Блаженні Обранці,
Що йдуть на роботу:
Родилось уранці
Дитя на Голготу!

Радійте, всі люди,
Й плещіть у долоні:
Спочинуть вам груди,
Як в нені на лоні!

Блаженна хвилина
В чуйнім світотворі:
Родилась Людина
У земному борі!

Ангол - Хоронитель

в гарячім піднесенні сміло звіщає, як Божий Висланець. І б'є перемога з обличчя йому, бо Правда Господня взяла таки гору над Злом Сатани.

Господь не кине нас ніколи,
І ми, постійно з Ним у серці,
Через життєві гори й доли
Пливсти зачнем, як по озерці.

І по життєвім океані,
Зо мною завжди братньо в парі,
Немов ніжні Господні лані,
Ми будем мчатися на хмарі.

Не пташка сторожить пташата
І день, і ніч в тіснім гнізді, —
То Бог чатує оком Тата
За світом земним у біді.

Господь Покровою Святою
Укриє нас, дітей мов мати,
Й в житті ми стежкою крутою
Промінно будем поспішати.

І нам Господь за Охорону
В життєвих бурях міцно стане,
І з нами буде аж до згону,
У серці Огнище кохане.

Бо Бог Господь — то наша Сила,
Надія наша і Покрова, —

Він для життя зростить нам крила,
Й в Душі заграє міць дубова!

Він з нами буде розмовляти
В грайливім пурпурі заходу,
В проміннях теплих, як та мати,
Ввіллє до Душ цілющу воду.

Він нам дихне в квітках пахучих,
Всміхнеться ранком у росі,
В громах і в блискавках могучих
Засяє нам у всій красі.

Про Нього всі весінні чари
Нам ніжно забренять у серці,
Й Веселка буде тихо з хмари
Для Нього воду брать в озерці.

Про Нього будуть тихі Зорі
В серцях у нас ростити мрії,
І всі світи Йому в покорі
До ніг складуть серця-лелії!

Бренить про Бога все прекрасне,
Могутній свідок — то краса:
Вона в Людині не погасне,
Дорога проста в Небеса.

Шануй Створителя в Молитві,
Й виконуй ввесь Його Закон,
Сміливим будь у земній битві
За свій надзоряний Сіон.

Умій стояти за Ідею
Й терпіть за неї смертні муки,
І пам'ятай, що Прометею
Незнані жалі та розпуки.

Життя підносять не збірноти,
Але обрані Одиниці,
Тому для них і Хрест Голготи,
Для них кайдани та в'язниці.

Народу служба — служба Богу,
Для Господа найперша жертва,
І май на оці осторогу:
Без діл й палка Молитва — мертва!

Сама хвала гірка Творцеві,
Він прагне плідних діл Любові,
То хай же сили в вас крицеві
На Працю ближньому готові!

Нехай Любов тобі в роботі
Навіки стане вірним другом:
Як Місяць й Зорі по охоті,
Так ти з Любов'ю йди за плугом.

Роби до поту для народу
Й іди живим в тяжкій дорозі,
Та все ж найкращу насолоду
Душі своїй шукай у Бозі!

Людині краще жить по Бозі,
З Сумлінням й Господом у згоді, —
І Він твої направить нозі
Святою путтю йти в народі.

Бог не грізний, Бог не суворий,
Бог не застигла буква мертва:
В Своїй Любові неозорій
Для світу Він пахуча Жертва!

Він Батько рідний світу всьому,
Свойому твориву Отець, —
Долоня мамина на втому
Зболілих й зморених сердець.

Живімо ж в світі всі по Бозі,
Живе хай Правда та Любов, —
І в райському Його Чертозі
Щасливо жити будем знов!

Душа

в молитовному захваті, руки тремтячі підносить до Неба, і Богу Молитву гарячу складає, як присягу:

Нехай Землею котять хмари,
Хай стигне все живе в морозі,
Хай зуби щирять скрізь Примари, —
А я живу по Бозі!

Нехай Неправда скрізь лютує,
Хай Зло сміється й на порозі,
Що все Святе стається всує, —
А я живу по Бозі!

Хай б'ють на смерть шалені бурі,
Диявол хай трима на розі,
Хай Злидні ссуть мене похмурі, —
А я живу по Бозі!

Мені і в бурі світят Зорі,
Міцні мої в спокусах нозі,
І не лякають дні суворі, —
Бо я живу по Бозі!

....

Й на Землі народилась Людина нова, і на неї Земля покладає надії, немов на Обранця свого, на Пророка, що визволить Землю з Неправди, і Правду засвітить Господню.

Здалека несеться журний плач дитячий, і чути, як Мати співає щасливо, колишучи сина до сну.

Вечірніми срібними дзвонами тихо несеться спів Ангольських Хорів, а перед провадить на ньому, немов той барвінок шовковий, ніжна пісня Матері.

Мати:

Люлі, ой люлі, синочку,
Час вже давно діткам спати,
Бачиш, шовкову сорочку
Шиє тобі рідна мати.

Льолю надінеш шовкову,
Нозі вбереш в черевички,
І свататись підемо знову
Аж до княгині синички.

Візьмеш княгиню додому,
Й будеш ти пан над панами, —
Доля такая нікому
Навіть не снилась між нами!

Люлі ж, синочку мій, люлі,
Спи, бо вже нічка на дворі:
Спатки лягли всі зозулі,
Тільки ще бавляться Зорі!

АРХАЇЗМИ В ЦІЙ МІСТЕРІЇ.

благо — добро
блаженний — щасливий
вар — спека
внемлю — пильно слухаю
вонний — пахкий, запашний
всує — даремно
глагол — слово, віщання Боже
Десниця — правиця Божа
навсує — надаремно
нозі — ноги
оний — той, колишній
плевели — бур'ян
прорече — скаже
туми — зрадники
Чертог — Божа палата
юдоль — земна долина печалі

НОВЕ ВИДАВНИЦТВО В КАНАДІ

Це ж Видавництво видає народньо-християнського місячника

"СЛОВО ІСТИНИ"

приосвяченого також **рятуванню наших скитальників.**

Початкова **передплата** на чергові книжки "Нашої Культури" два доляри. Передплата на місячника "Слово Істини" 2.50 дол. річно, окреме число 20 центів.

Передплату слати на **адресу** Видавництва:

"Nasha Kultura", 925 Alfred Ave.,
Winnipeg, Man., Canada.

Відповідальний Редактор обох видань Борис Карпинський. Редакція листується за незамовлений матеріял тільки тоді, коли прислано поштового значка на відповідь. Пробних чисел не висилаємо.

Книжки "Нашої Культури" та місячник "Слово Істини" продається по всіх українських книгарнях.

Закликаємо все Українське Громадянство до масової передплати цього нового корисного культурного видання!

Просимо приєднувати нам нових передплатників! Пробних чисел не висилаємо.

Кому ми досі вислали свої видання без передплати, просимо негайно внести її!

НОВЕ ВИДАВНИЦТВО В КАНАДІ

За головним проводом Митрополита ІЛАРІОНА (Проф. Д-ра Івана ОГІЄНКА) з листопада місяця 1947-го року виходить у Канаді нове видання:

"НАША КУЛЬТУРА"

неперіодичне Видавництво, головно з ділянки української культури, історії, мови та красного письменства. Книжки виходять по найдешевшій ціні.

Досі **вийшли такі твори** Митрополита Іларіона (Проф. Д-ра Ів. Огієнка):

1. Легенди Світу, 75 ц.
2. Марія Єгиптянка, поема, 75 ц.
3. На Голготі (Страждання Українського Народу), поема, 75 ц.
4. Туми, поема, 20 ц.
5. Політична праця Богдана Хмельницького, історична розвідка, 75 ц.
6. Недооспівана Пісня, історична поема про діло Великого Гетьмана, 1.25 дол.
7. Бережімо все своє рідне! 20 ц.
8. Приєднання Церкви Української до Церкви Московської 1686 р. 30 ц.
9. Прометей, поема, 30 ц.
10. Народження Людини, філософська містерія на п'ять дій, 50 ц.

